

Estivist. tsto 80/26.6.1979

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

Kivi- ja varhaismetallikautisen
asuinpaikan kaivaus 1975

Leena Ruonavaara

S i s ä l l y s

	sivu
JOHDANTO	2
KAIVAUSPAIKAN ESITTELY	3
KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	4
KAIVAUSTEKNIikka	4
MAALAJIT/KULTTUURIMAA	5
LIEDET JA KIVEYKSET	7
LÖYDÖT JA LÖYTÖTIHEYS	10
KOEKAIVAUS ASUINPAIKAN LAAJUUDEN SELVITTÄMISEKSI VUODEN 1976 KAIVAUSTA VARTEN	13
YHTEENVETO	13
LUETTELO KARTOISTA	15
LUETTELO NEGATIIVEISTA	16
Kopio peruskartasta 3021 06, ILLBY, painettu 1978 A4	18
Yleiskartta 1:1000 A2	19
Yleiskartta 1:500 A2	20
Pintavaaituskartat 1:100 A2	21-22
Pohjavaaituskartat 1:100 A2	23-24
Tasokartat 1:25 A1 A2 A4	25-46
Profiilikartat 1:25 A2 A3 21 x 88	47-50
Yksityiskohtakartat 1:10 A2 A3 A4	51-87
Kuvataulut	88-97

JOHDANTO

Ensimmäiset löydöt Porvoon mlk:n Munkbyn Bölen asuinpaikalta keräsi tilan omistaja Rafael Grönholm 1940-luvulla. V. 1949 suoritti C. F. Meinander paikalla kaivauksia kolmessa eri kohdassa. Torsten Edgren kaivoi Bölessä v. 1966-1967 ja Kaisu Anttila v. 1974.

Vuoden 1975 kaivaus tuli ajankohtaiseksi, kun muinaisjäännösalueen uusi omistaja, Lohjan Kalkkitehdas Oy Rudus, halusi ryhtyä käyttämään hiekkakuoppaansa. Kaivaus suoritettiin ajalla 9.6.- 19.9.

Tutkitun alueen laajuus oli n. 1180 m². Koekuopat kattoivat suunnilleen 1500 m²:n suuruisen alueen. Varsinaista kaivausta varten myönnettiin rahaa 54 348 mk ja seuraavan vuoden tutkimusalueen selvittämiseksi tehtävää koekaivausta varten 32 269 mk.

Kaivauksella toimi apulaisjohtajana aluksi Marja-Leena Laakso-Manninen ja myöhemmin Leena Hiltula. Arkeologian opiskelijoista toimi kaivajana ja piirtäjänä Eeva Savolainen.

Helsingissä 27.3.1979

Leena Ruonavaara

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

Kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan kaivaus 1975

Kylä: Munkby

Tila: Böle, RN:o 4:23

Maanomistaja: Lohjan Kalkkitehdas Oy Rudus

Osoite: Kellosaarenranta 1, 00180 Helsinki 18

Peruskartta 3021 06 ILLBY, painettu 1978

Kaivausalueen korrordinaatit: x = 6702 96

y = 433 21

z = 19,81 - 24,34 m mpy

Koekaivauksen koordinaatit: x = 6702 90

y = 433 28

Alueelta tulleet löydöt: KM 19799:1-2281

Aikaisemmat löydöt: Porvoon Museo 55-10

Porvoon Museo 55-11

KM 12135:1-7 (Rafael Grönholmin lahjoitus 1949)

KM 12359:1-160 (C.F. Meinanderin kaiv. kert. 1949)

KM 16876:1-10 (Anna-Liisa Hirviluodon, Kerttu It-
kosen ja Bengt Grönbergin 1965 poi-
mimat irtolöydöt)

KM 16877:1-2 - " -

KM 17074:1-1020 (Torsten Edgrenin kaiv. 1966)

KM 17387:1-402 (Torsten Edgrenin kaiv. 1967)

KM 19385:1-227 (Kaisu Anttilan kaiv. kert. 1974)

Sivut 18-87 ovat kaivaukseen liittyviä karttoja.

Sivut 88-97 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista f. 49823, 49825-49827, 49829-49831, 49833-49838, 49841, 49843, 49844, 49846, 49847, 49849, 49850, 49852, 49854, 49855, 49857, 49859, 49861-49863, 49865, 49869, 49870, 49876, 49877, 49879-49881.

Luettelo kartoista ja negatiiveista on kertomuksen lopussa s. 15-17.

Luettelo diapositiiveista n:ot 2595-2622 ja 2633-2656 on topografi-
sessa arkistossa.

Diar. 9.12.1975

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Bölen asuinpaikka sijaitsee Ilolasta Sannäsiin vievän tien länsipuolella, n. 4 km Ilolan kylän keskustasta etelään. Tien itäpuolella virtaa Ilolan joki ja sen takana maasto kohoaa muuttuen kallioiseksi (kartta s. 18). Muinaisjäännösaluetta on Bölen tilan pelloilla ja niiden pohjoispuolella kohoavalla soraharjulla.

Lähinnä tietä on harjussa kolme hiekkakuoppaa, joita ei ainakaan viime aikoina näyttänyt käytetyn kovinkaan paljon. Neljäs ja suurin hiekkakuoppa on harjun pohjois- ja länsipuolella. Kaivausalue sijaitsi sen eteläreunassa (kartta s. 19, kuva 1, s. 88, diat 2596 ja 2617). Matkaa tieltä oli n. 300 m.

Suurin osa harjun laesta on jo tuhoutunut soranotossa. Jäljellä olevan osan korkeimmalla kohdalla sijaitsee röykkiö, jonka C.F. Meinander on tutkinut osittain ja ajoittanut varhaismetallikautiseksi (kartta s. 19, dia 2604).

KAIVAUSTEKNIikka

Kaivaus aloitettiin vetämällä peruslinja 100 pohjois-etelä -suuntaiseksi ja linja 500 kohtisuoraan sitä vastaan. Alue paalutettiin $2 \times 2 \text{ m}^2$:n suuruisiin ruutuihin. Koordinaatisto kasvoi pohjoiseen ja itään ja mittaukset suoritettiin ruudun lounaisnurkasta. Alueen itäosasta oli turve poistettu koneella ja maa oli täynnä telaketjujen jälkiä, mistä syystä kaivetun tason paksuus vaihteli 10 cm:n molemmin puolin (kartat s. 21 ja 23). Paria koeruutua lukuunottamatta kaivettiin vain yksi taso. Profiilikarttoja ei piirretty, ainoastaan tasokartat mittakaavassa 1:25.

Kaivausalueen länsipäästä seulottiin ennen paalutusta siellä olleet irtomaakasat (kartta s. 22). Paalutuksen jälkeen alue kaivettiin tasoittain niin syväälle kuin kulttuurikerrosta riitti. Kaivetut tasot on merkitty pohjavaaituskarttaan (s. 24). Joka tasosta piirrettiin kartat mittakaavassa 1:25 ja tältä alueelta myös profiilikartat. Profiilien sijainti selviää vaaituskartoista (s. 22 ja 24). Kaivausvälineenä käytettiin lastaa, työn loppuvaiheessa lapiota ja seulaa. Tällä alueella häittäsivät työntekoa suuresti lähes päivittäiset hiekkamyrskyt.

Kaivauksen kiintopisteenä käytettiin alueen eteläreunassa kulkevan tien laidassa ollutta kiveä (kartta s. 20), jonka vaaitusluvuiksi saatiin kahdelta eri koneen paikalta 182 ja 334. Sen absoluuttinen korkeus laskeettiin Imatran Voiman edellisen kesän kaivausta varten pystyttämästä kiintopisteestä. Lukemaksi saatiin 21,16 m mpy.

MAALAJIT/KULTTUURIMAA

Kaivausalueen itäosa oli linjan 522 eteläpuolella lähes yksinomaan savea. Linjan pohjoispuolella, hiekkakuopan reunassa, oli sen sijaan hiekkaa. Toinen hiekka-alue oli kaivauksen itäreunassa. Linjan 512/92-100 molemmin puolin oli soraa. Alueen eteläreunassa, linjojen 68 ja 84 välillä tuli näkyviin tien pohjakiveystä. Se oli laajimmillaan linjojen 68 ja 74 välillä (kuva 11, s. 91, diat 2608 ja 2609).

Varsinaista kulttuurimaakerrosta ei tullut esiin. Päämaalajien joukossa oli paikoitellen turvetta, jonkin verran hiiltä sekä hyvin vähän huuhoutunutta, punaiseksi palanutta ja likamaata. Alueelta ovat tasokartat s. 25-30 ja dia 2595.

Koska lähes koko alue oli savea ja hyvin hidasta kaivaa eikä löytöjä tullut kovin runsaasti, päätin jättää sen ensimmäiseen tasoon. Hiekka-alueelle tehtiin pari koeruutua ja niissäkin tuli toisessa

tasossa savi vastaan. En katsonut aiheelliseksi piirittää profiilikarttoja yhdestä tasosta.

Länsipuoliskon ensimmäinen taso oli lähes kokonaan puhdasta hiekkaa. Paikoitellen oli alueella turve- ja saviläiskiä, savea varsinkin alueella 540-550/42-50, hiekkakuopan reunan tuntumassa. Nokea oli muutamassa kohdassa ja yhdessä paikassa huuhtoutunutta maata. Ensimmäisestä tasosta ovat kartat s. 31-35.

Toisessa tasossa tuli näkyviin laaja kulttuurimaa-alue ruuduissa 540-550/42-50. Se jatkui samalla korkeudella myös profiilin B-B₁ itäpuolella. Itäreunan savialue oli laajentunut huomattavasti länteen päin. Koko alueella oli runsaasti saven ja hiekan sekä turpeen ja hiekan sekaista maata. Turvetta oli varsinkin alueen 550-560/30-32 keskellä. Suurin osa alueen pohjoispuolta oli puhdasta hiekkaa. Ruudussa 538/44 oli kiviä ja nokea, jotka lienevät peräisin edellisen tason hajonneesta liedestä. Likamaata oli ruuduissa 544/30-32, punaiseksi palanutta maata ja nokea ruuduissa 548/44 ja 544/44. Toisesta tasosta ovat kartat s. 36-40.

Kolmannessa tasossa kulttuurimaa lisääntyi. Sitä oli nyt myös linjojen 550-560 välisellä alueella. Sen seassa oli likamaaläikkiä. Itäreunan savialue oli edelleen levinnyt länteen. Suurin osa alueesta 550-560/30-42 oli puhdasta hiekkaa. Muualla sitä oli vähän. Savensekaista hiekkaa oli varsinkin alueella 540-550/28-42. Turvetta oli jonkin verran. Nokea oli ruutujen 540-542/40 rajalla ja ruudussa 546/46. Punaiseksi palanutta maata oli ruuduissa 546-548/42. Kolmannesta tasosta ovat kartat s. 41-42.

Suurin osa neljänteen tasoon kaivettua aluetta oli kulttuurimaata. Seuraavaksi eniten oli likamaata. Itäreunan savialue oli edelleenkin kasvanut ja kulttuurimaa rajoittui suoraan siihen. Savensekaista hiekkaa oli jonkin verran, puhdasta tuskin lainkaan. Ruuduissa 550-552/44 oli hiiltä. Ruudun 558/42 poikki kulki kulttuurimaaraita muuten puhtaassa hiekassa. Se jatkui aina kymmenenteen tasoon asti. Ilmeisesti kyseessä oli reunaa myöten valunut sekundäärinen kerros. Neljännestä tasosta ovat kartat s. 43-45.

Viidennessä tasossa oli ruuduissa 550-552/42-44 lika- ja kulttuurimaata, jotka rajoittuivat saveen (kartta s. 46).

Läntiseltä kaivausalueelta on piirretty profiilikartat A-B, B-B₁, C-D ja F-E (s. 47-50). Alueelta on lisäksi yleiskuvia (diat 2610-2612).

LIEDET JA KIVEYKSET

514/92-94: kiveyksen yli kulkivat telaketjun jäljet, joten alkuperäinen rakenne hajonnut ilmeisesti turvetta poistettaessa: kivien välissä nokea ja kulttuurimaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 51, kuva 2, s. 89, diat 2597, 2598)

522/86: muoto pyöreä, Ø 66 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä savea; taso I (kartta s. 52, kuva 3, s. 89, dia 2607)

522/96: muoto pyöreä, Ø 90 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 53, kuva 4, s. 89, dia 2599)

524/86: muoto soikea, Ø 95 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 54, kuva 5, s. 89, dia 2603)

liesi paalun

524/94 ympärillä: muoto pyöreä, Ø 140 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 55, kuva 6, s. 90, diat 2600 ja 2601)

526/82-84: muoto pyöreä, pohjoisosassa kivetön alue, Ø 135 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 56, kuva 7, s. 90, diat 2605 ja 2606)

526/94: muoto pyöreä, Ø 90 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; taso I (kartta s. 57, kuva 12, s. 91, dia 2602)

- 538/42-44: kivet siirtyneet alkuperäisiltä paikoiltaan, niiden välissä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; tasot I-II (kartta s. 58, kuva 13, s. 91, diat 2618 ja 2619)
- 542-544/44-46: kivet liikkuneet alkuperäisiltä paikoiltaan, niiden joukossa nokea, likamaata ja melko runsaasti punaiseksi palanutta maata, ympärillä puhdasta hiekkaa ja savea; taso I (kartta s. 59)
- 546-548/42: muutama pieni kivi ja nokea puhtaassa hiekassa, mahdollisesti lieden jäännös, Ø 45 cm; taso I (kartta s. 60, kuva 10, s. 91, dia 2616)
- 546/44-46: muoto soikea, Ø 150 cm; liedessä ensimmäisessä kerroksessa nokea, punaiseksi palanutta ja kulttuurimaata, ympärillä turvetta ja puhdasta hiekkaa, toisessa kerroksessa kulttuurimaata lieden ympärillä ja punaiseksi palanutta maata sen länsipuolella, kolmannessa kerroksessa ympärillä lika- ja kulttuurimaata ja neljännessä kerroksessa liedessä nokea ja likamaata, ympärillä savea ja saven ja hiekan sekaista maata; neljä kivikerrosta; tasot II-V (kartat s. 61-64)
- 548/44-46: muoto soikea, Ø 125 cm; ensimmäisessä kerroksessa lieden ympärillä kulttuurimaata ja sen länsipuolella punaiseksi palanutta maata, toisessa kerroksessa liedessä nokea ja sen ympärillä kulttuurimaata, kolmannessa kerroksessa liedessä nokea, ympärillä savea; kolme kivikerrosta; tasot III-V (kartat s. 62, 63 ja 65)
- 552/30-32: hiekkakuopan reunassa, kovertunut altapäin, muoto ilmeisesti ollut soikea, Ø 90 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; kolme kivikerrosta; tasot III-V (kartat s. 66-68, kuvat 14-16, s. 92, diat 2653 ja 2654)

- 554/32-34: muoto pyöreä, Ø 130 cm; ensimmäisessä kerroksessa lika-, noki ja kulttuurimaata, toisessa vain nokea, ympärillä puhdasta hiekkaa; kaksi kivikerrosta, joista ylempi harva; tasot IV-V (kartat s. 69 ja 70, kuva 17, s. 93, diat 2655 ja 2656)
- 554-556/38: muoto pyöreä, Ø 145 cm; liedessä lika- ja nokimaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; neljä kivikerrosta; tasot III-VI (kartat s. 71-74, kuvat 18 ja 19, s. 93, diat 2649 ja 2650)
- 556/34: muoto pyöreä, Ø 95 cm; liedessä nokea, punaiseksi palanutta ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; kaksi kivikerrosta; tasot III-V (kartat s. 75 ja 76, kuva 20, s. 94, diat 2651 ja 2653)
- 556-558/38-40: ensimmäisessä kerroksessa kivet siirtyneet pois paikoiltaan, toisessa tasossa on lieden muoto pyöreä, Ø 95 cm; liedessä ensimmäisessä kerroksessa nokea, huuhtoutunutta ja likamaata, toisessa vain nokea, ympärillä puhdasta hiekkaa; tasot I-II (kartat s. 77 ja 78, kuvat 8 ja 9, s. 90 diat 2613, 2636 ja 2637)
- 560/34: muoto pyöreä, Ø 105 cm; ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa nokea ja likamaata, kolmannessa lisäksi punaiseksi palanutta maata, ympärillä puhdasta hiekkaa; kolme kivikerrosta; tasot II-IV (kartat s. 79-81, kuvat 21-23, 33 ja 34, s. 94 ja 97, diat 2633-2635 ja 2642-2644)
- 560-562/34-36: muoto pyöreä, Ø 130 cm; liedessä ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa nokea, kolmannessa ja neljännessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; viisi kivikerrosta tasot I-V (kartat s. 79-82, kuvat 23-27, 33 ja 34, s. 94, 95 ja 97, diat 2622, 2634, 2635, 2641, 2644, 2647 ja 2648)

560/36-38: muoto soikea, Ø 140 cm; liedessä nokea ja likamaata, ympärillä puhdasta hiekkaa; kuusi kivikerrosta; tasot I-VI (kartat s. 83-87, kuvat 28-34, s. 96 ja 97, diat 2614, 2615, 2620, 2621, 2634. 2635, 2638, 2639, 2644-2646)

LÖYDÖT JA LÖYTÖTIHEYS

Kaivaus

koristettuja saviastian reunapaloja		322 kpl
koristeettomia saviastian reunapaloja		93 "
koristeettomia saviastian pohjapaloja		7 "
koristettuja saviastian kylkipaloja		3995 "
koristeettomia saviastian kylkipaloja		5973 "
	Yhteensä	10 390 kpl
savitiivistettä ja muita palaneita savenpaloja	181 kpl	(355 g)
mahdollisia idolin kappaleita		3 kpl
muuta saviesineiden kappaleita		2 "
savipuikkoja		1 "
piinuolenkärkiä tai niiden katkelmia		6 "
piikaapimia tai niiden katkelmia		51 "
muuta piiesineitä tai niiden katkelmia		13 "
mikroliitteja		1 "
iskentäytimiä		1 "
reunasta retusoituja piisäleitä		1 "
retusoituja pii-iskoksia		4 "
pii-iskoksia		3230 "
kvartsinuolenkärkiä tai niiden katkelmia		2 "
kvartsikaapimia tai niiden katkelmia		20 "

kvartsiveitsiä	1 kpl
muita kvartsiesineitä	1 "
kvartsi-iskoksia	5205 "
suurempia raaka-ainekappaleita	16 "
kvartsiittinuolenkärkien katkelmia	1 "
kvartsiittikaapimia tai niiden katkelmia	3 "
kvartsiitti-iskoksia	169 "
suurempia raaka-ainekappaleita	2 "
kivilajikirveiden ja -talttojen terätkatkelmia	3 "
muita kivilajikirveiden tai -talttojen katkelmia	2 "
hiottujen kivilajiesineiden katkelmia	1 "
liuskerenkaiden katkelmia	1 "
retusoituja liuske-esineitä	1 "
satunnaismuotoisia liuske-esineitä	1 "
kivilajikaapimia	3 "
hioimia	1 "
hioinkivien kappaleita	6 "
kivilaji-iskoksia	29 "
luuesineiden katkelmia	4 "
palaneita luunsiruja	100 kpl (102 g)

Irtomaakasat:

koristettuja saviastian reunapaloja	62 kpl
koristeettomia saviastian reunapaloja	40 "
koristettuja saviastian pohjapaloja	1 "
koristeettomia saviastian pohjapaloja	1 "
koristettuja saviastian kylkipaloja	1049 "
koristeettomia saviastian kylkipaloja	1984 "

Yhteensä 2237 kpl

savitiivistettä ja muita palaneita savenpaloja 100 kpl (102 g)

Piinuolenkärkiä	4 kpl
piikaapimia tai niiden katkelmia	6 "
retusoituja piiesineitä	2 "
piiytimien kappaleita	1 "
pii-iskoksia	1039 "
kvartsikaapimia	2 "
retusoituja kvartsiesineitä	1 "
kvartsi-iskoksia	2029 "
kvartsiitti-iskoksia	29 "
hioinkivien kappaleita	1 "
kivilaji-iskoksia	13 "
luuesineiden katkelmia	1 "
palaneita luunsiruja	138 kpl (43 g)
simpukankuoren palasia	2 kpl

Irtolöydöt:

koristettuja saviastian reunapalasia	21 kpl
koristettuja saviastian kylkipalasia	155 "
koristeettomia saviastian kylkipalasia	71 "
saviastia KM 19799:2271	225 "
	<hr/>
	Yhteensä 472 kpl
pii-iskoksia	7 "
kvartsi-iskoksia	22 "
kvartsiitti-iskoksia	1 "
palaneita luunsiruja	35 kpl (110 g)

Alin taso, joka kaivettiin ja josta tuli löytöjä, oli 19,81 m mpy. Asuinpaikka-alue jatkuu kuitenkin tien toisella puolella alemmaksi, niin ettei kyseessä voinut mitenkään olla asutuksen alaraja. Löytöjä tuli koko alueelta aivan pinnasta lähtien. Turvettahan ei koko kaivaus-alueella ollut jäljellä.

Tiheimmät löytökeskittymät osuivat kaivausalueen länsipuoliskolle. Seillä löytötiheys kasvoi eteläisimmissä ruuduissa ja oli suurimmillaan kulttuurimaan yhteydessä. Asuinpaikka-alue jatkui selvästi kaivauksen eteläpuolelle, mistä löytyi mm. suuri saviastia KM 19799:2271.

KOEKAIVAUS ASUINPAIKAN LAAJUUDEN SELVITTÄMISEKSI VUODEN 1976 KAIVAUSTA VARTEN

Asuinpaikan jatkuvuuden selvittämiseksi paalutettiin kolme koeojaa suoraksi jatkoksi varsinaiselle kaivausalueelle: 496/112-132, 126/478-484 ja 478/127-202. Niihin tukeutuen tehtiin koekuoppia kaikkiaan 22 kpl (kartta s. 20). Kuoppien perusteella voitiin todeta, että rikkain kulttuurikerros oli todennäköisesti linjan 478 molemmiin puolin sen keskivaiheilla. Linjan alkupäässä maa oli kovaa ja savista ja sen loppupäässä karkeaa soraa. Asuinpaikan alarajaa etelään päin ei saatu varmuudella selvitettyksi. Oletettavasti asuinpaikka ei kuitenkaan jatku tielle asti.

Koekuoppien syvyys vaihteli 20:stä 60:een cm:iin. Kuopat 6, 10-13, 16, 19, 21 ja 22 olivat löydöttömiä. Hiekkakuopan reunassa, linjan 162 kohdalla oli näkyvissä liesi.

Löydöt:

koristettuja saviastian kylkipaloja	8 kpl
pii-iskoksia	6 "
kvartsikaapimia	1 "
kvartsiitti-iskoksia	4 "

YHTEENVETO

Vuoden 1975 kaivausalueen laajuus Bölessä oli n. 1180 m². Alinta löytörajaa ei voitu selvittää, koska asuinpaikka jatkui kaivausalueen ulkopuolelle. Yhtenäinen kulttuurikerros tavattiin vain osassa kaivausalueen länsipuoliskoaa. Siellä alimmat löydöt tulivat n. 60 cm syvyydestä. Selvää vertikaalistratigrafiaa ei voitu havaita. Epineoliittisen keramiikan osuus oli kuitenkin suhteellisesti suurempi kaivausalueen itäpuoliskolla.

Löytöjen levintä ei noudattanut kulttuurimaan rajoja, mutta niiden lukumäärä oli suurin sen alueella. Kaivausalueen itäosassa löytömäärä oli vähäisempi. Koekaivauksen perusteella on odotettavissa, että se kasvaa taas idempänä maan hieman kohotessa.

Keramiikkalöytöjen perusteella v. 1975 tutkittu alue sijoittuu kampakeramiikan tyyllivaiheiden I:2, II: 1-2 ja III: 1 aikaiseksi, Kiukaisten kulttuuriin sekä ensimmäiselle vuosituhanneelle e.a.a. Aiemmat löydöt Bölestä todistavat siellä asutun jo kampakeramiikan I:1 -tyylin aikana.

LUETTELO KARTOISTA

- s. 18 kopio peruskartasta 3021 06 ILLBY 1:20 000, painettu 1978 A4
- s. 19 yleiskartta 1:1000 A 2
- s. 20 yleiskartta 1:500 A2
- s. 21-22 pintavaaituskarttoja 1:100 A2
- s. 23-24 pohjavaaituskarttoja 1:100 A2
- s. 25-26 tasokarttoja 1:25 A1
- s. 27 tasokartta 1:25 A2
- s. 28-29 tasokarttoja 1:25 A1
- s. 30-33 tasokarttoja 1:25 A2
- s. 34 tasokartta 1:25 A1
- s. 35-38 tasokarttoja 1:25 A2
- s. 39 tasokartta 1:25 A1
- s. 40 tasokartta 1:25 A2
- s. 41-42 tasokarttoja 1:25 A1
- s. 43 tasokartta 1:25 A2
- s. 44-46 tasokarttoja 1:25 A4
- s. 47 profiilikartta 1:25 A3
- s. 48 profiilikartta 1:25 A2
- s. 49-50 profiilikarttoja 1:25 21 x 88 cm
- s. 51-58 yksityiskohtakarttoja 1:10 A4
- s. 59 yksityiskohtakartta 1:10 A2
- s. 60 yksityiskohtakartta 1:10 A4
- s. 61 yksityiskohtakartta 1:10 A3
- s. 62-63 yksityiskohtakarttoja 1:10 A2
- s. 64-87 yksityiskohtakarttoja 1:10 A4

LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 49823 (k.2) Kiveys ruuduissa 514/92-94 taso I kuva idästä
- 49824 sama, kuva lännestä
- 49825 (k.3) Liesi ruudussa 522/86 taso I, kuva pohjoisesta
- 49826 (k.4) Liesi ruudussa 522/96, taso I, kuva lännestä
- 49827 (k.5) Liesi ruudussa 524/86, taso I, kuva etelästä
- 49828 Liesi paalun 524/94 ympärillä, taso I, kuva etelästä
- 49829 (k.6) sama, kuva pohjoisesta
- 49830 (k.7) Liesi ruuduissa 526/82-84, taso I, kuva pohjoisesta
- 49831 (k.10) Kiveys ruuduissa 546-548/42, taso I, kuva pohjoisesta
- 49832 Liesi ruusuissa 558/38-40, taso I, kuva kaakosta
- 49833 (k.8) sama, kuva koillisesta
- 49834 (k.28) Liesi ruudussa 560/38, taso I, kuva etelästä
- 49835 (k.11) Tien pohjakiveystä kaivausalueen itäpuoliskon länsipäässä,
taso I, kuva koillisesta
- 49836 (k.12) Liesi ruudussa 526/94, taso I, kuva idästä
- 49837 (k.13) Liesi ruuduissa 538/42-44, taso I, kuva idästä
- 49838 (k.16) Liesi ruuduissa 552/30-32, taso V, kuva etelästä
- 49839 sama, kuva idästä
- 49840 Liesi ruuduissa 554/32-34, taso IV, kuva etelästä
- 49841 (k.17) sama, kuva kaakosta
- 49842 Liesi ruudussa 556/34, taso IV, kuva kaakosta
- 49843 (k.20) sama, kuva idästä
- 49844 (k.9) Liesi ruudussa 558/40, taso II, kuva idästä
- 49845 sama, kuva etelästä
- 49846 (k.21) Liesi ruudussa 560/34, taso II, kuva pohjoisesta
- 49847 (k.22) Liesi ruudussa 560/34, taso III, kuva koillisesta
- 49848 sama, kuva etelästä
- 49849 (k.24/ Liesi ruuduissa 560/34-36, taso II, kuva pohjoisesta

- 49850 (k.25) Liesi ruuduissa 560/34-36, taso III, kuva koillisesta
49851 sama, kuva etelästä
49852 (k.26) Liesi ruuduissa 560/34-36, taso IV. kuva idästä
49853 sama, kuva kaakosta
49854 Liedet ruuduissa 560/34-36, taso II, kuva etelä-lounaasta
49855 (k.29) Liesi ruuduissa 560/36-38, taso II, kuva etelästä
49856 sama, kuva idästä
49857 (k.30) Liesi ruuduissa 560/36-38 taso III, kuva koillisesta
49858 sama, kuva etelästä
49859 (k.31) Liesi ruuduissa 560/36-38 taso IV, kuva koillisesta
49860 sama, kuva idästä
49861 (k.33) Liedet ruuduissa 560/34-38, taso II, kuva idästä
49862 (k.34) Liedet ruuduissa 560/34-36, taso III, kuva idästä
49863 (k.14) Liesi ruuduissa 552/30-32, taso III, kuva idästä
49864 sama, kuva koillisesta
49865 (k.18) Liesi ruuduissa 554-556/38, taso III, kuva idästä
49866 sama, kuva koillisesta
49867 sama, kuva pohjoisesta
49868 Liesi ruuduissa 552/30-32 taso IV, kuva kaakosta
49869 (k.15) sama, kuva idästä
49870 (k.19) Liesi ruuduissa 554-556/38 taso IV, kuva kaakosta
49871 sama, kuva idästä
49872 Liesi ruudussa 556/34, taso IV kuva idästä
49873 sama, kuva kaakosta
49874 Liesi ruuduissa 552/30-32, taso V, kuva etelästä
49875 Liesi ruuduissa 560/36-38, taso V, kuva koillisesta
49876(k.32) sama, kuva pohjoisesta
49877(k.27) Liesi ruuduissa 560/34-36, taso V, kuva koillisesta
49878 sama, kuva pohjoisesta
49879-49881 (k.1) Panoraama kaivausalueesta ja osasta Bölen hiekkakuoppaa,
kuva idästä

N:ot 49823-49835 ja 49879-49881 kuvannut Erkki Lavonsalo, n:ot

49836-49878 Leena Ruonavaara

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liedet ruuduissa 560-562 / 34 - 36

taso 3

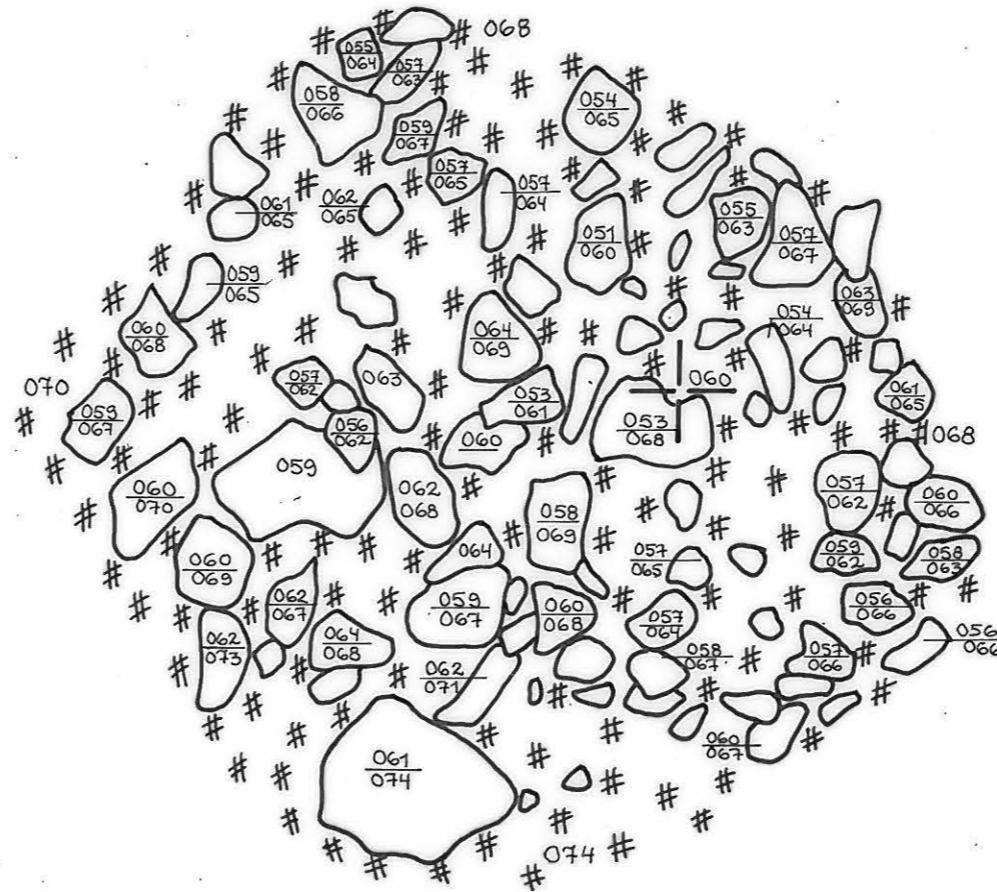
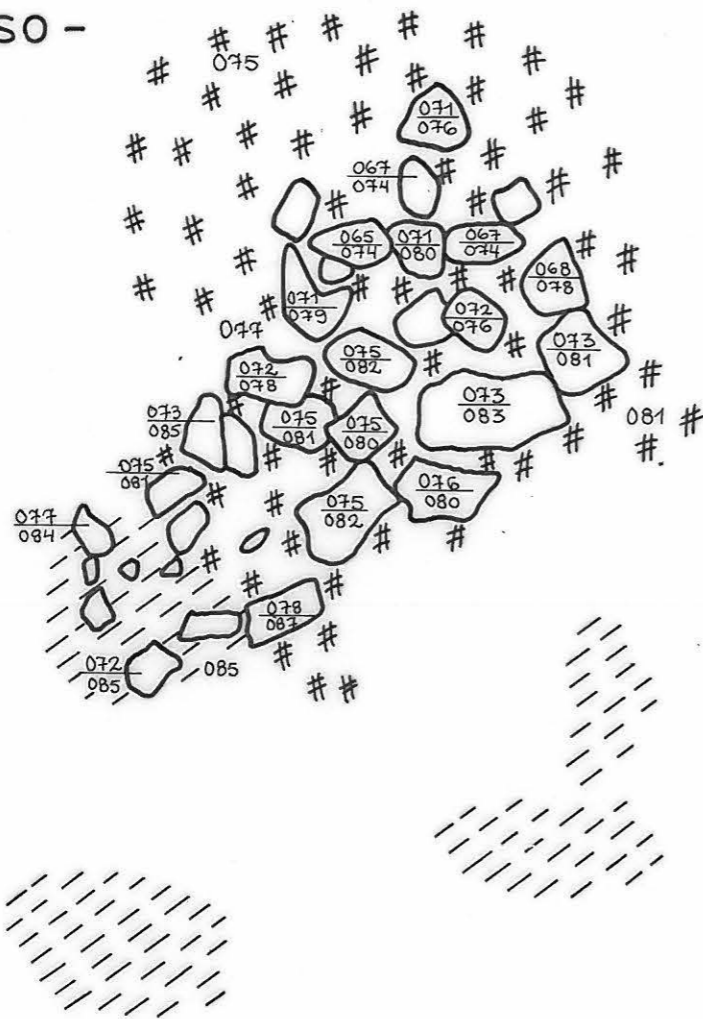
mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso -
Manninen

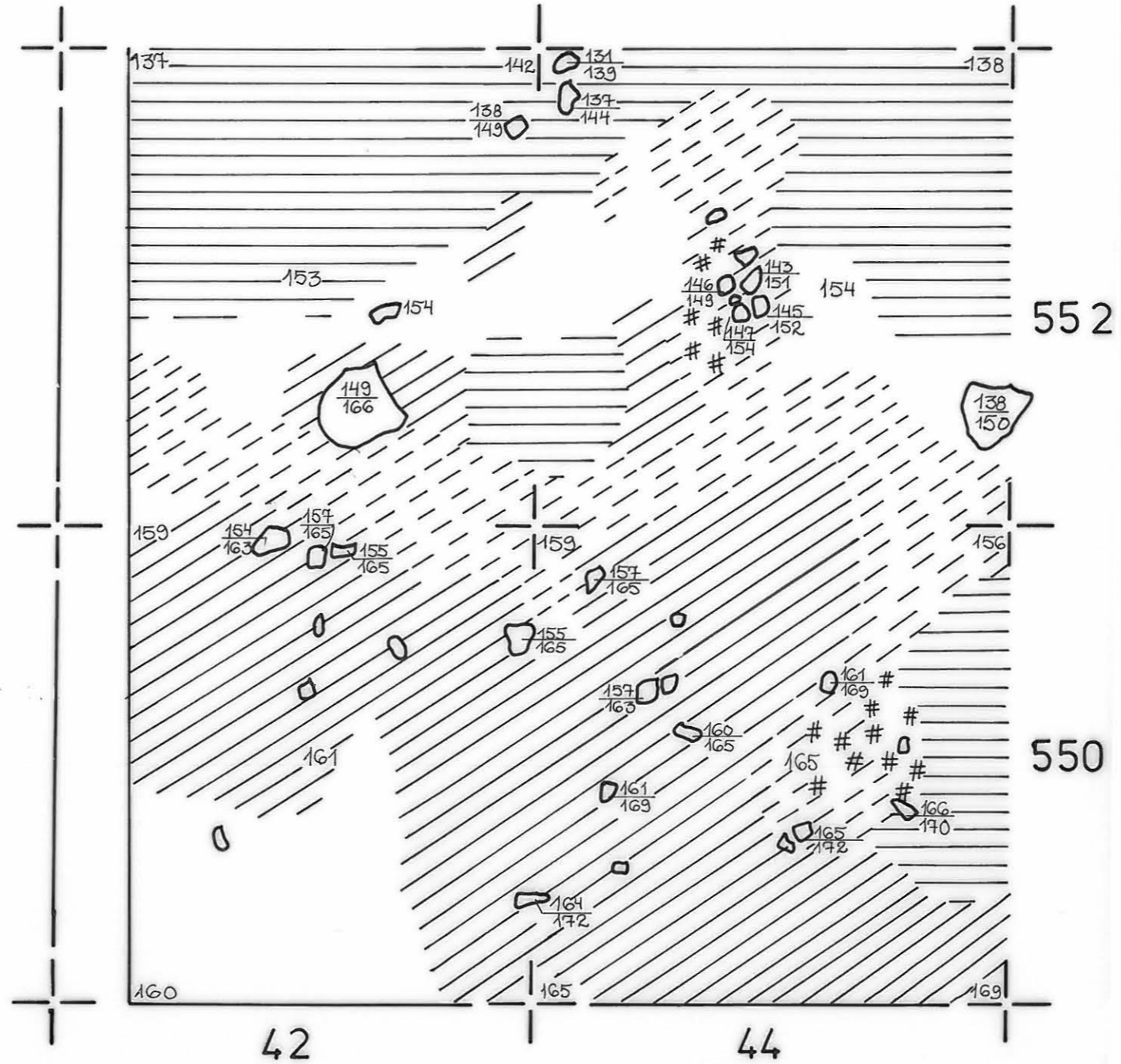
- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

560

PORVOON MLK MUNKBY
 BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 ruudut 550-552 / 42-44
 taso 4
 mk 1:25
 kp 334 on 21,16 m mpy
 piirt. L. Hiltula

- kulttuurimaa
- likamaa
- hiili, noki
- savi
- puhdas hiekka
- kivi

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

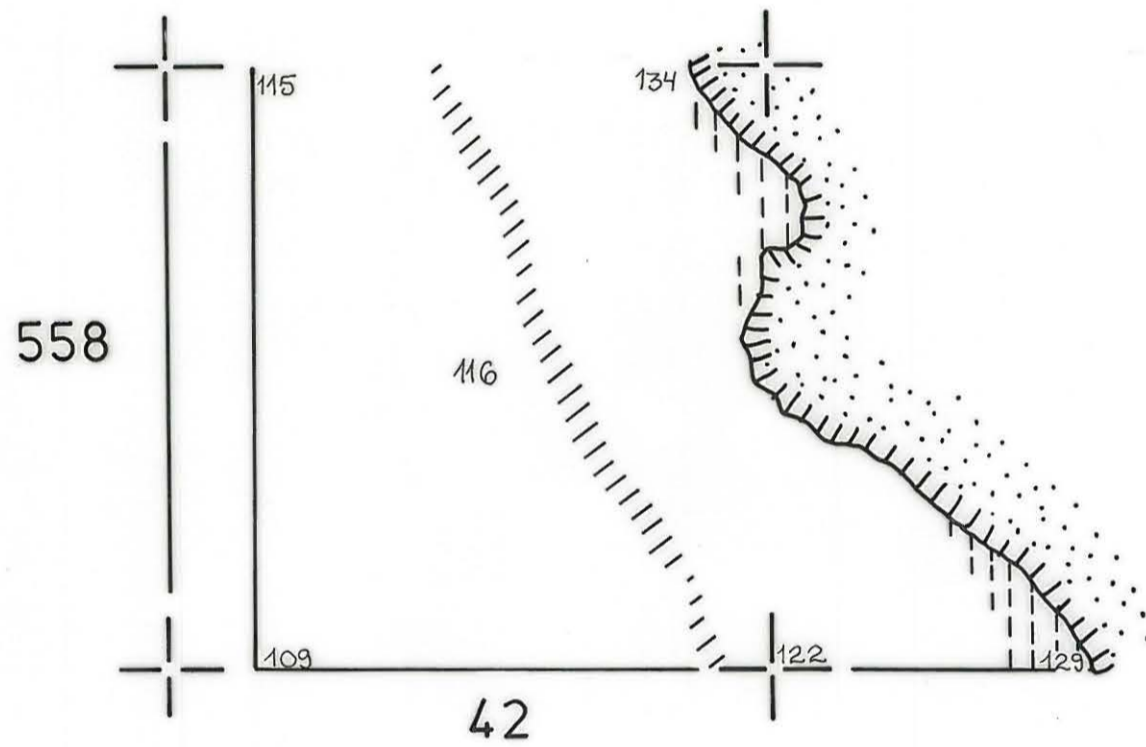
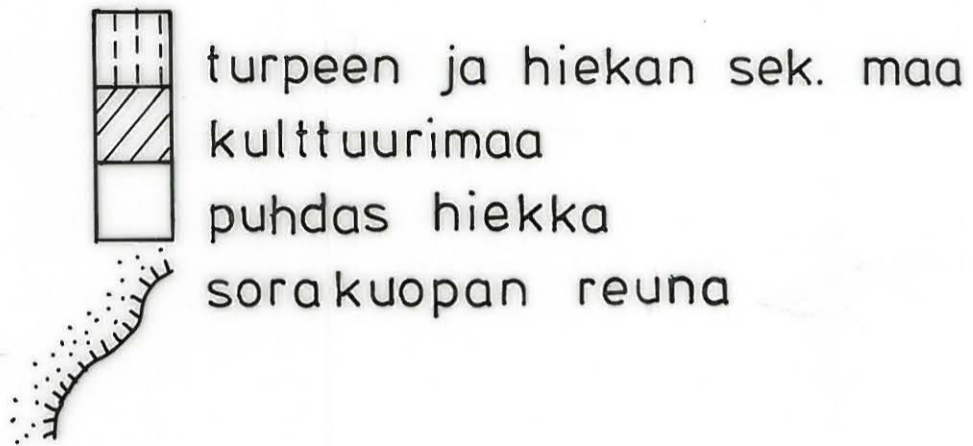
ruutu 558 / 42

taso 4

mk 1:25

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

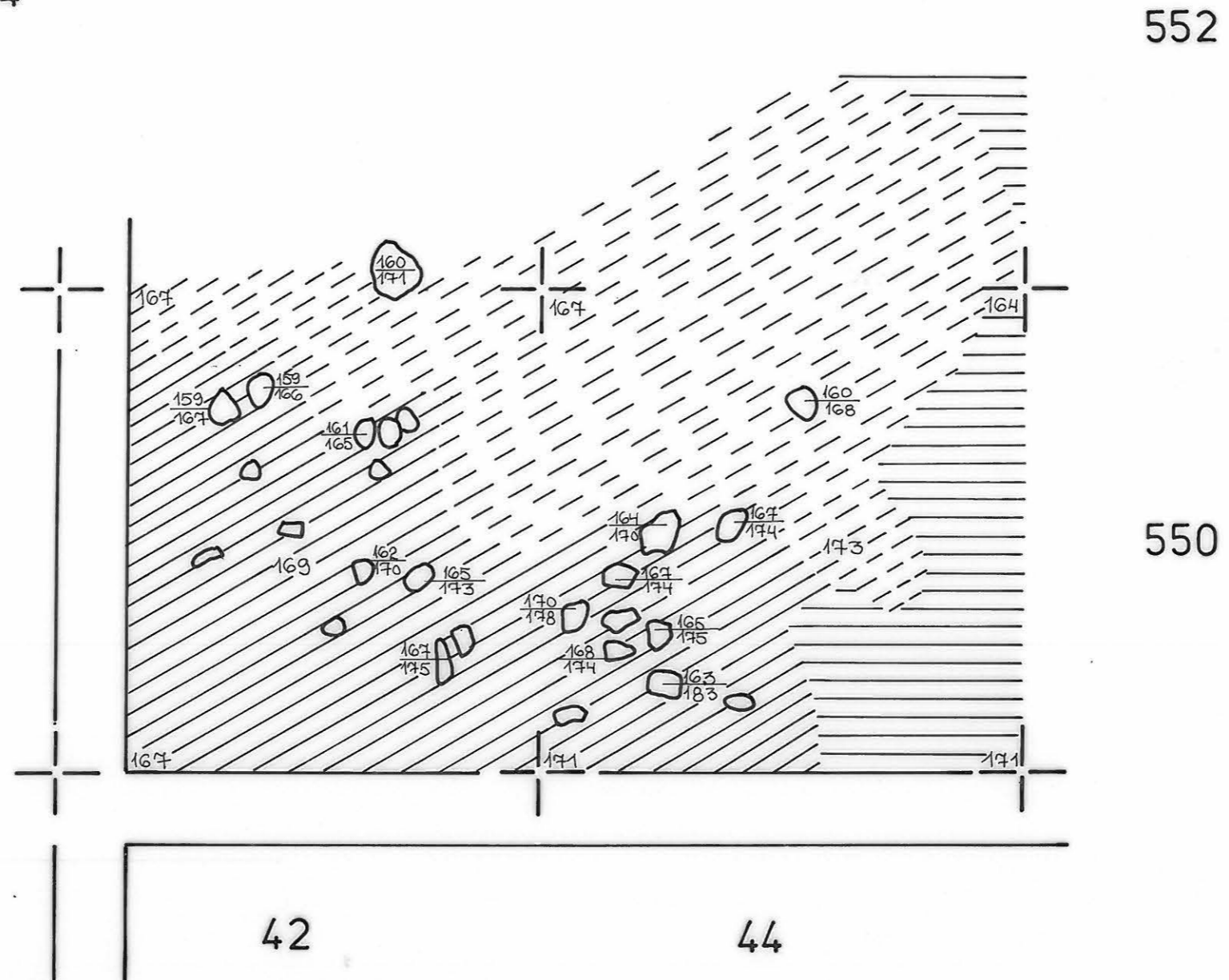
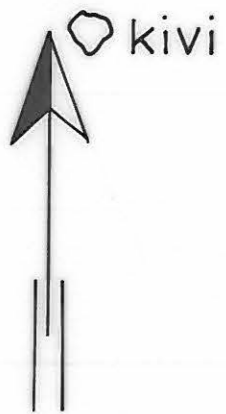
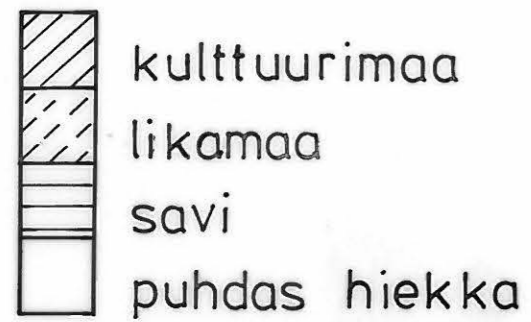
PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara
ruudut 550-552 / 42-44
taso 5

mk 1: 25

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE 1975

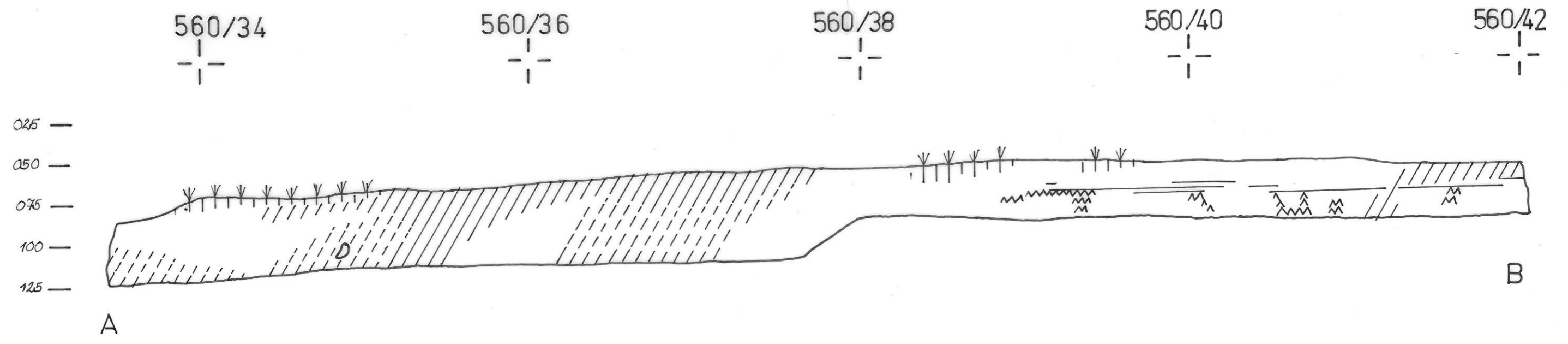
Leena Ruonavaara

profiili A - B etelästä katsottuna

mk 1:25

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

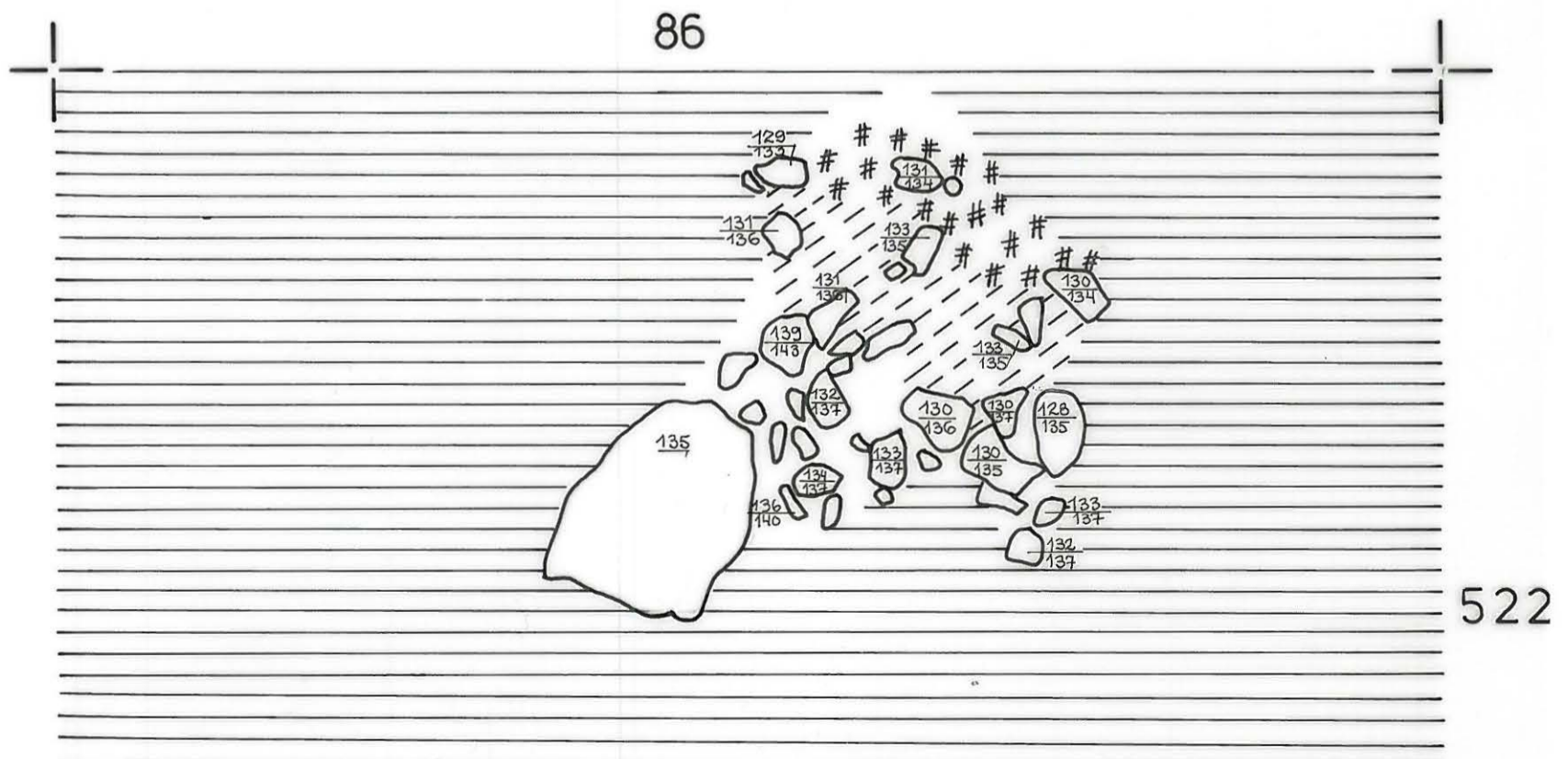

PORVOON MLK MUNKBY
 BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 liesi ruudussa 522 / 86
 taso 1
 mk 1: 10
 kp 182 on 21,16 m mpy
 piirt. M-L. Laakso-Manninen

- likamaa
- hiili, noki
- savi
- puhdas hiekka
- kivi

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 522/96

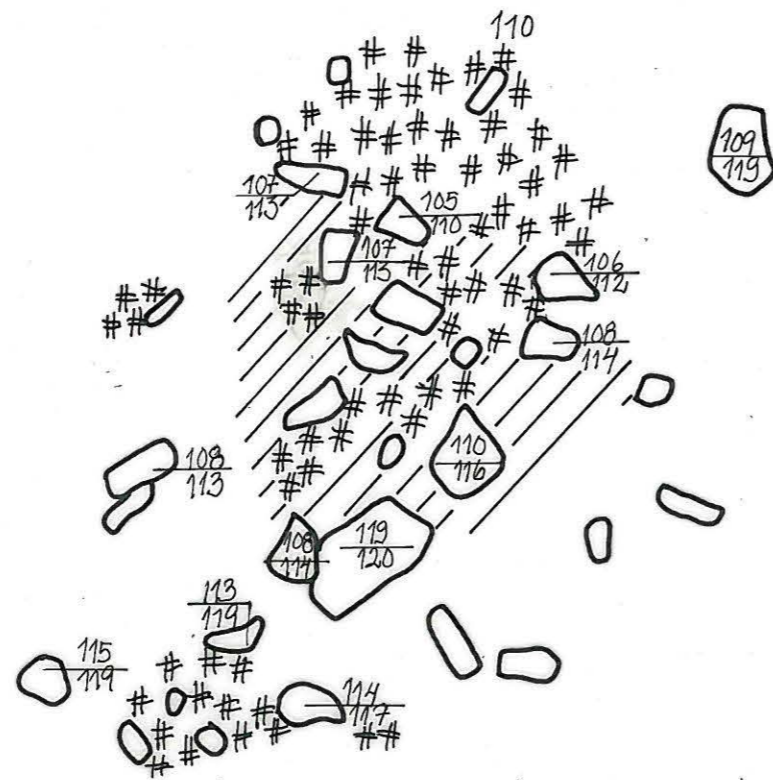
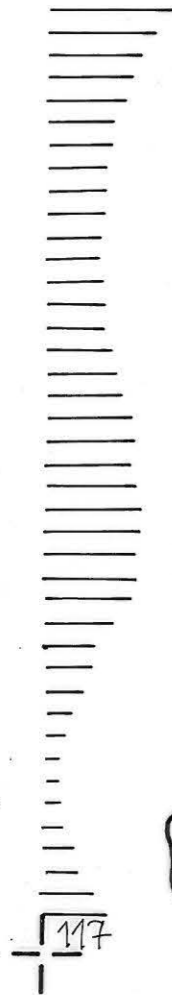
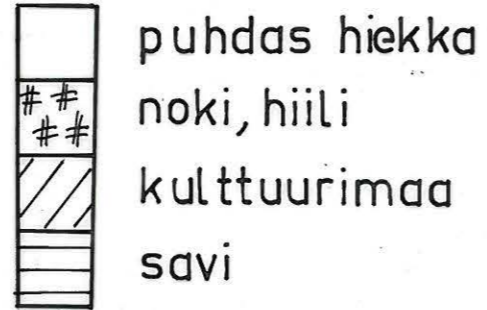
taso 1

mk 1:10 kp 182 on 21,16 m mpy

piirt. M.-L.

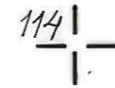
Laakso -

Manninen

522

96

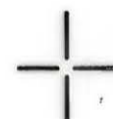

PORVOON MLK
MUNKBY BÖLE 1975
Leena Ruonavaara
liesi ruudussa 524 / 86
taso 1
mk 1:10
kp 182 on 21,16 m mpy
piirt. M-L. Laakso-Manninen

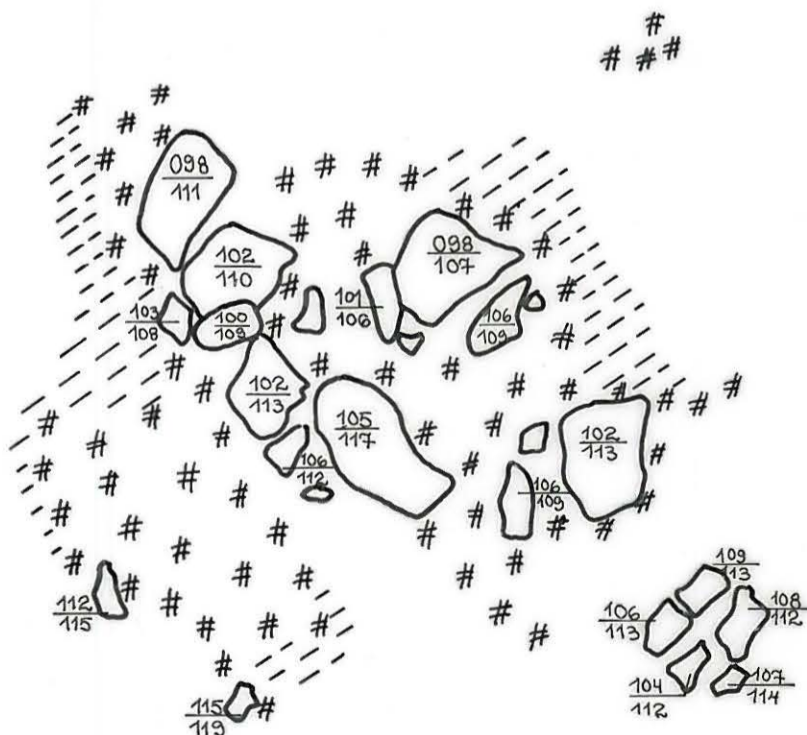
- likamaa
- nokimaa
- puhdas hiekka
- kivi

86

524

PORVOON MLK
MUNKBY BÖLE 1975

Leena Ruonavaara
liesi paalun 524/94
ympärillä

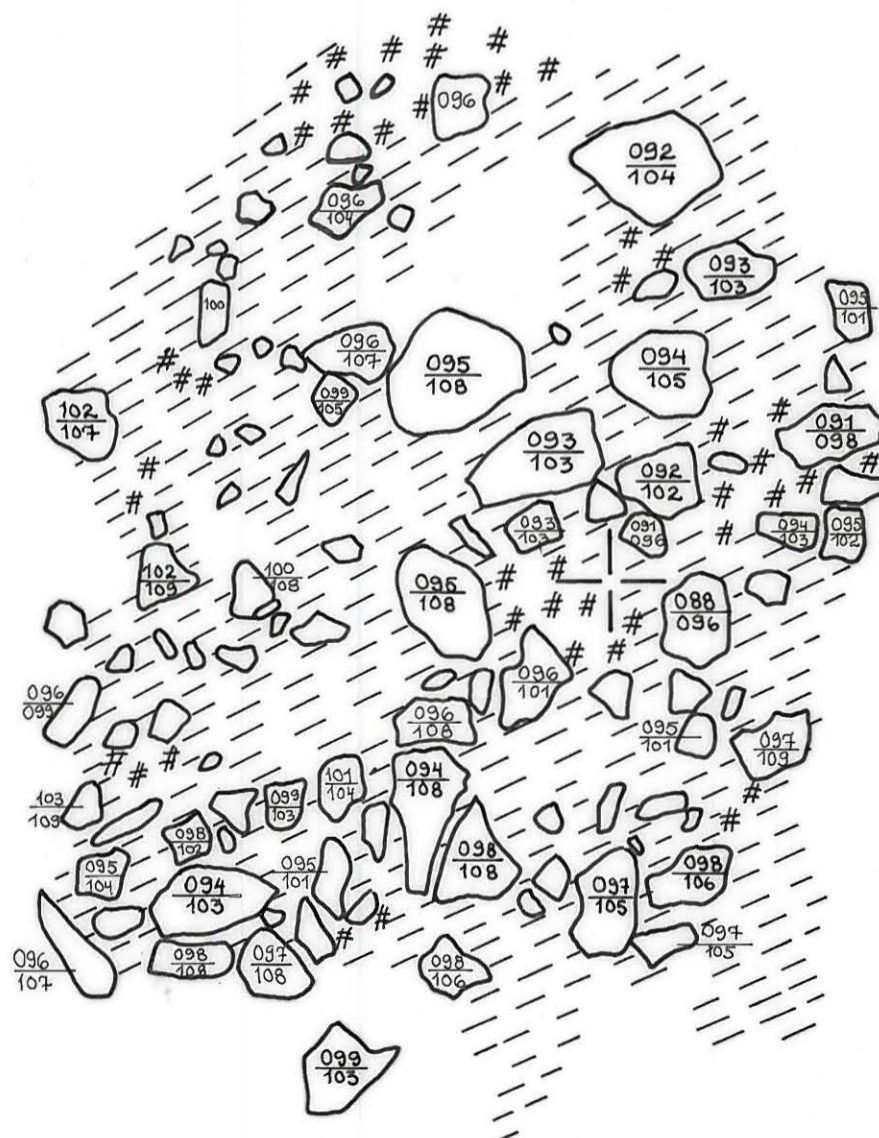
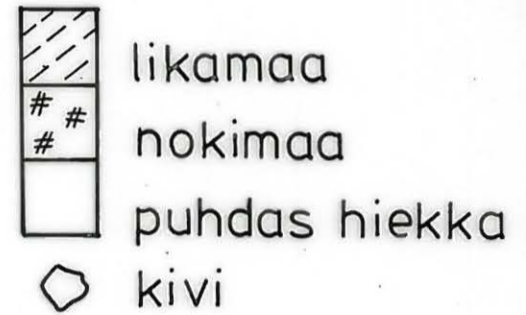
taso 1

mk 1:10

kp 182 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso-Manninen

sivu 55

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 526/82-84

taso 1

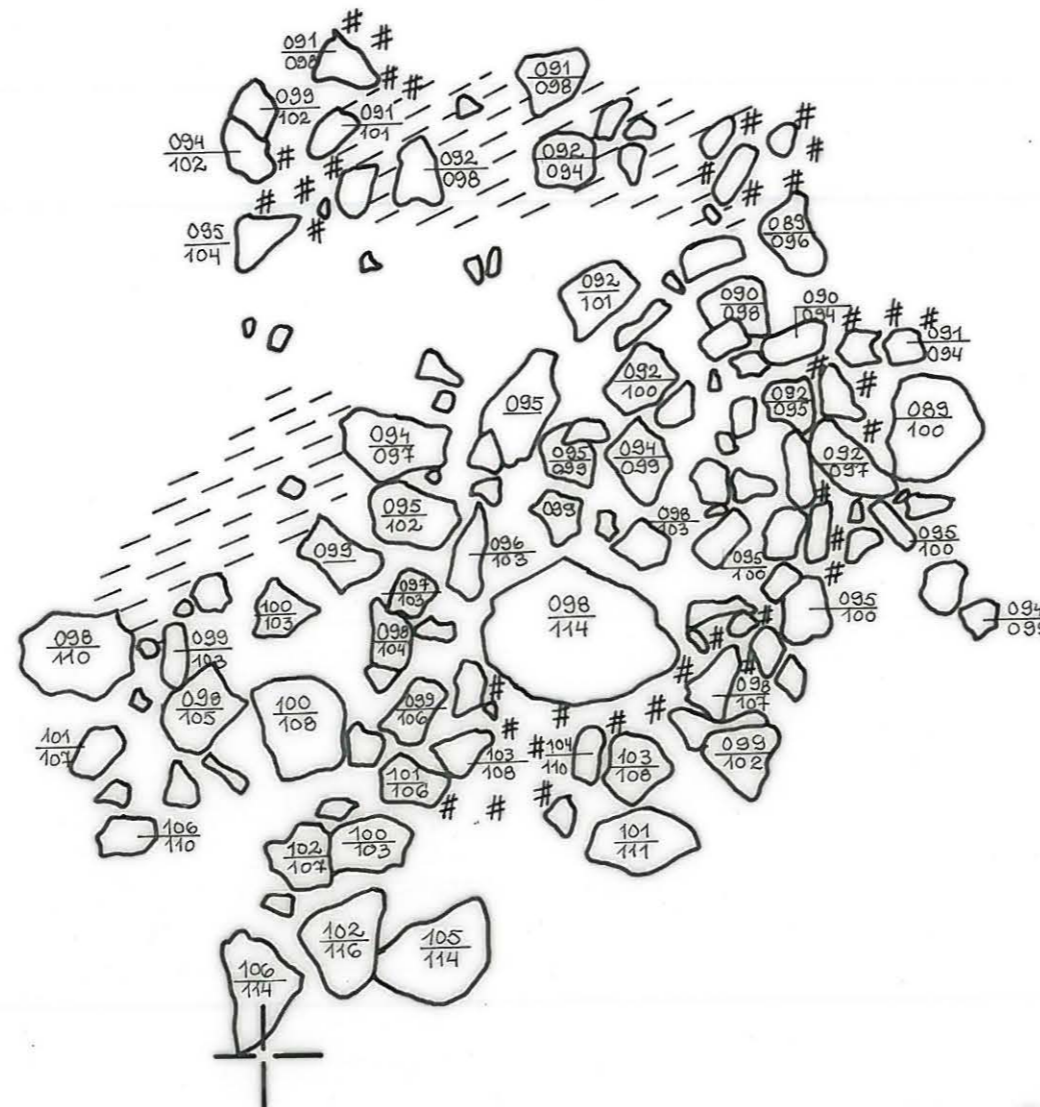
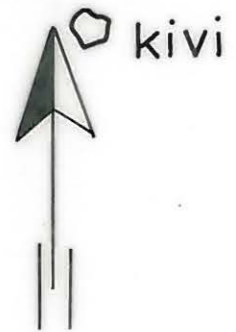
mk 1:10

kp 182 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso - Manninen

526

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 526 / 94

taso 1

mk 1:10

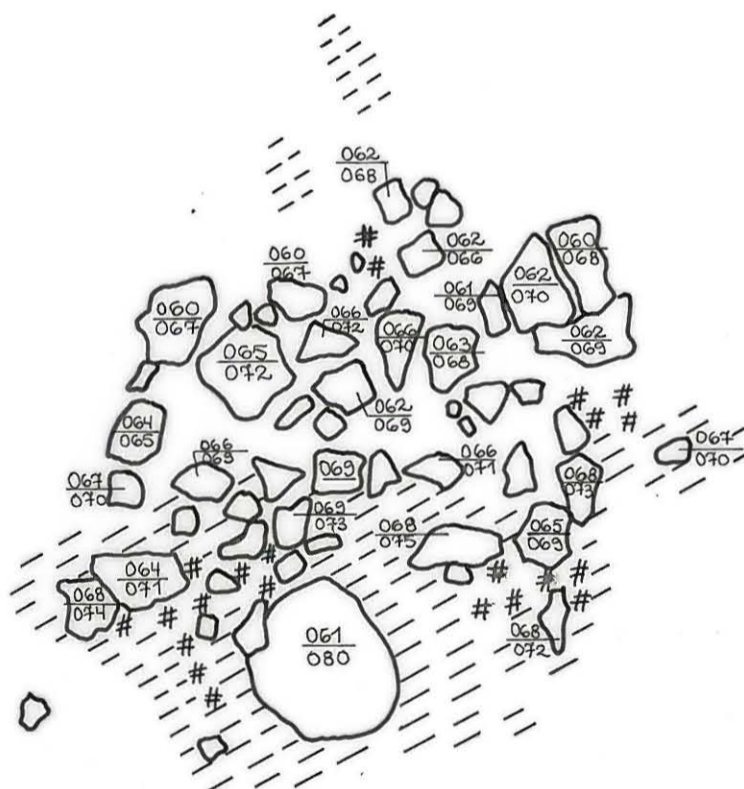
kp 182 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso-Manninen

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

526

94

42

44

sivu 58

215
218

209
217

212
218

211
214

# #
# #

212
217

204
211

208
215

209
216

206

201
213

199
208

200
204

201
205

198
203

194
198

193
199

195
201

PORVOON MLK
 MUNKBY BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 liesi ruudussa 538/42-44
 taso 1
 mk 1:10
 kp 334 on 21,16 m mpy
 piirt. M-L. Laakso - Manninen

212
216

213
217

211
216

209
216

208
213

205
208

201
213

206
213

205
211

201
204

204
209

202
208

538

211
216

209
216

211
221

208
213

212
219

203
211

209
212

204
213

205
210

201
206

199
206

201
206

199
205

201
206

204
209

201
204

199
205

200
206

212
214

212
220

210
220

- likamaa
- noki, hiili
- puhdas hiekka
- kivi

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

kiveys ruuduissa 546-548/42

taso 1

mk 1:10 kp 334 on 21,16 m mpy

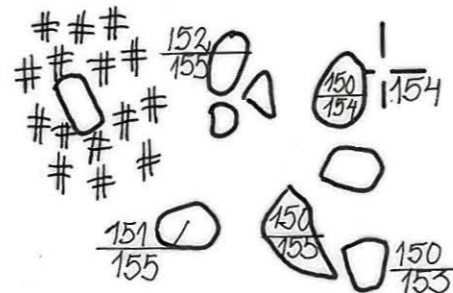
piirt. M-L. Laakso-Manninen

puhdas hiekka

noki, hiili

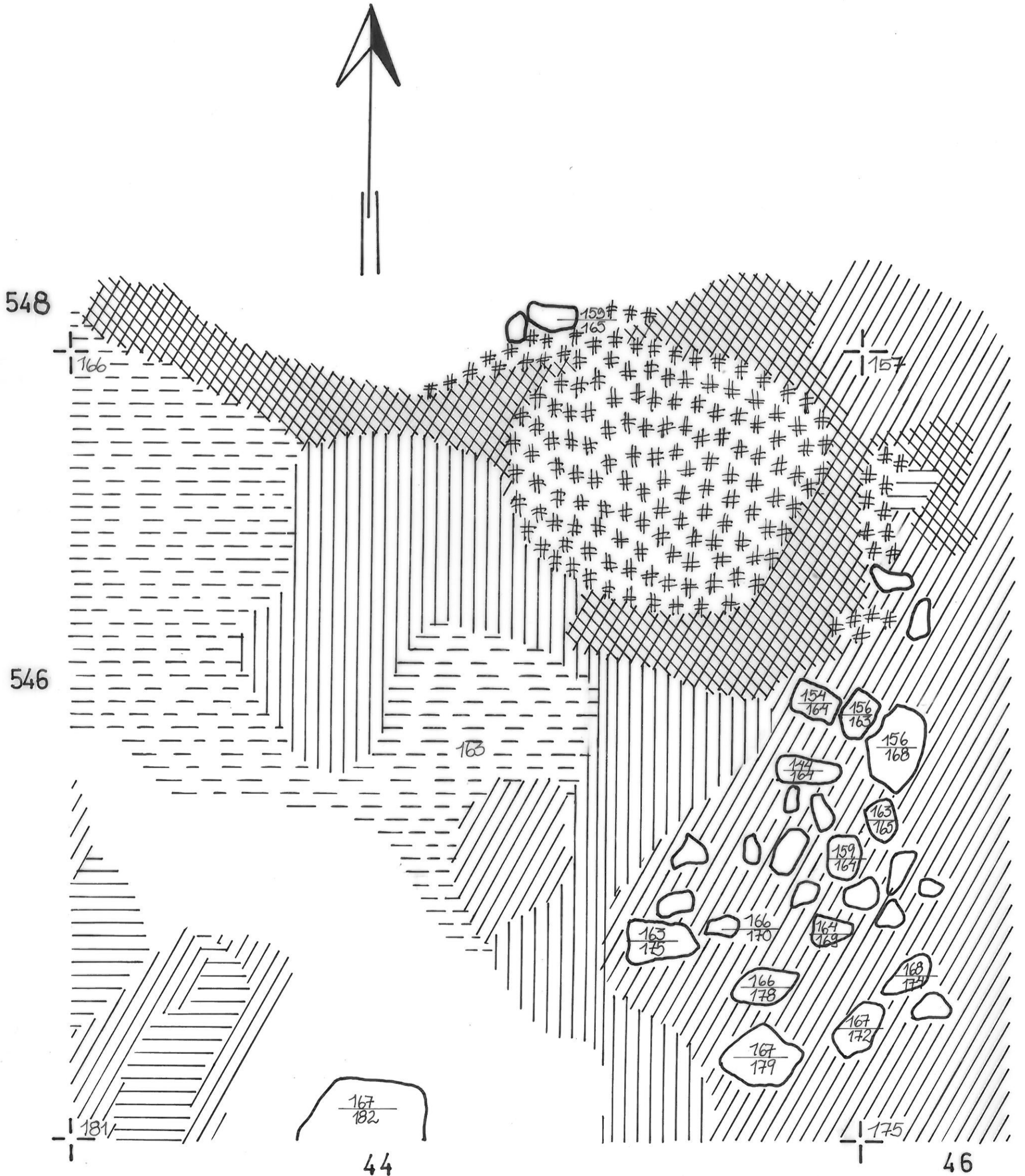
sivu 60

PORVOON MLK MUNKBY
 BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 liesi ruuduissa 546/44-46
 taso 2
 mk 1:10
 kp 334 on 21,16 m mpy
 piirt. Leena Hiltula

puhdas hiekka
 turve tasossa
 noki, hiili
 punaiseksi palanut maa
 kulttuurimaa
 saven ja hiekan sek. maa
 savi

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 546 / 44 - 46

taso 5

mk 1:10

kp 334 on 21,16m mpy

piirt. L. Ruonavaara

- likamaa
- hiili, noki
- saven ja hiekan sek. maa
- savi
- puhdas hiekka
- kivi

546

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 548 / 44

taso 5

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Ruonavaara

hiili, noki

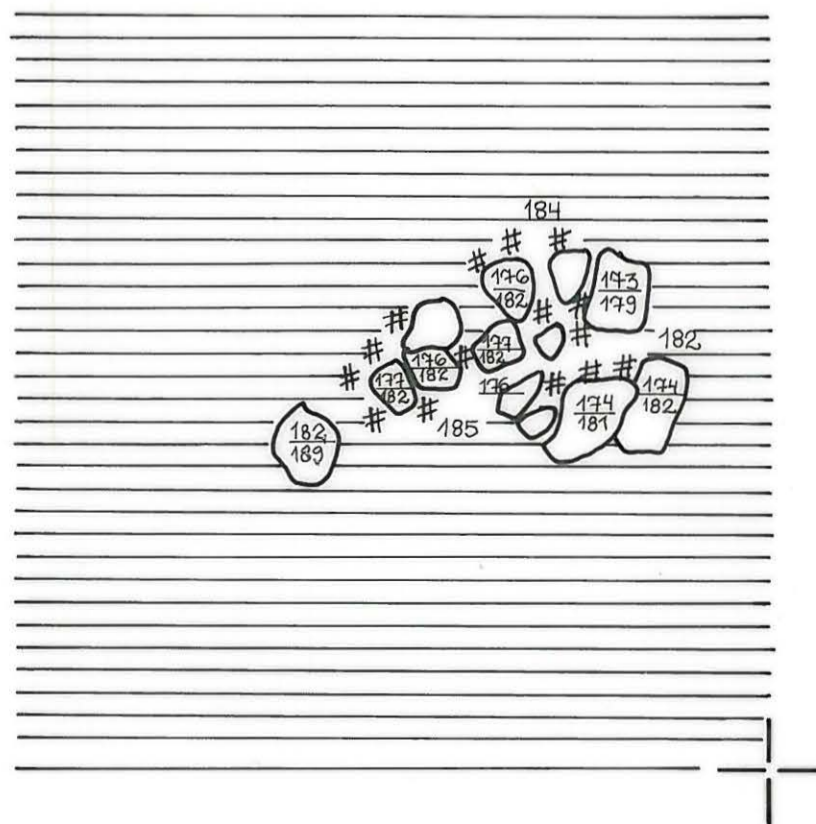
savi

kivi

548

44

PORVOON MLK MUNKBY

sivu 66

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 552 / 30-32

taso 3

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

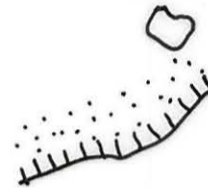
likamaa

hiili, noki

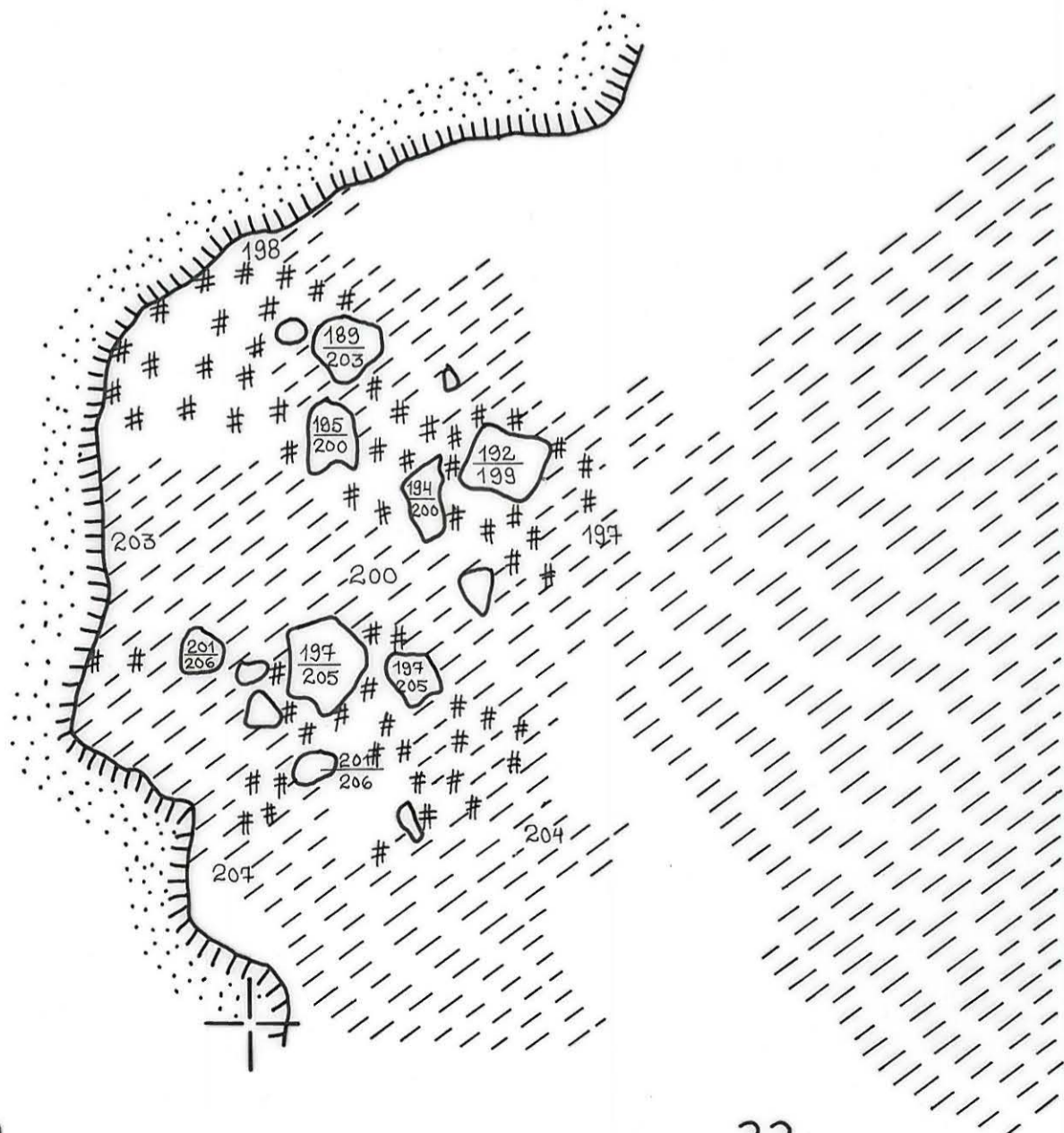
puhdas hiekka

kivi

sorakaupan reuna

552

30

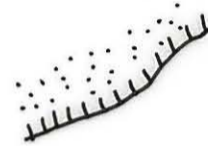
32

PORVOON MLK MUNKBY
 BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 liesi ruudussa 552/30-32
 taso 4
 mk 1:10
 kp 334 on 21,16m mpy
 piirt. L. Hiltula

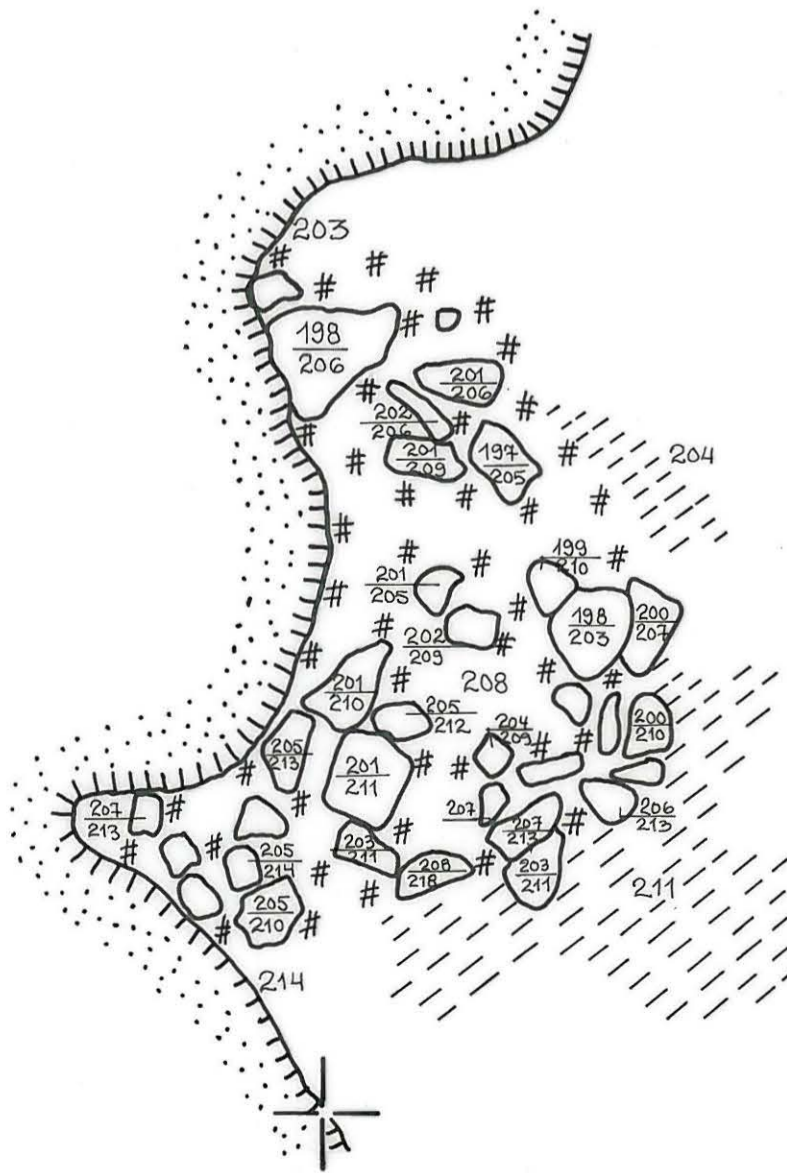
sivu 67

likamaa
 hiili, noki
 puhdas hiekka
 kivi
 sorakuopan
 reuna

552

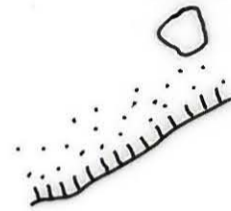

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

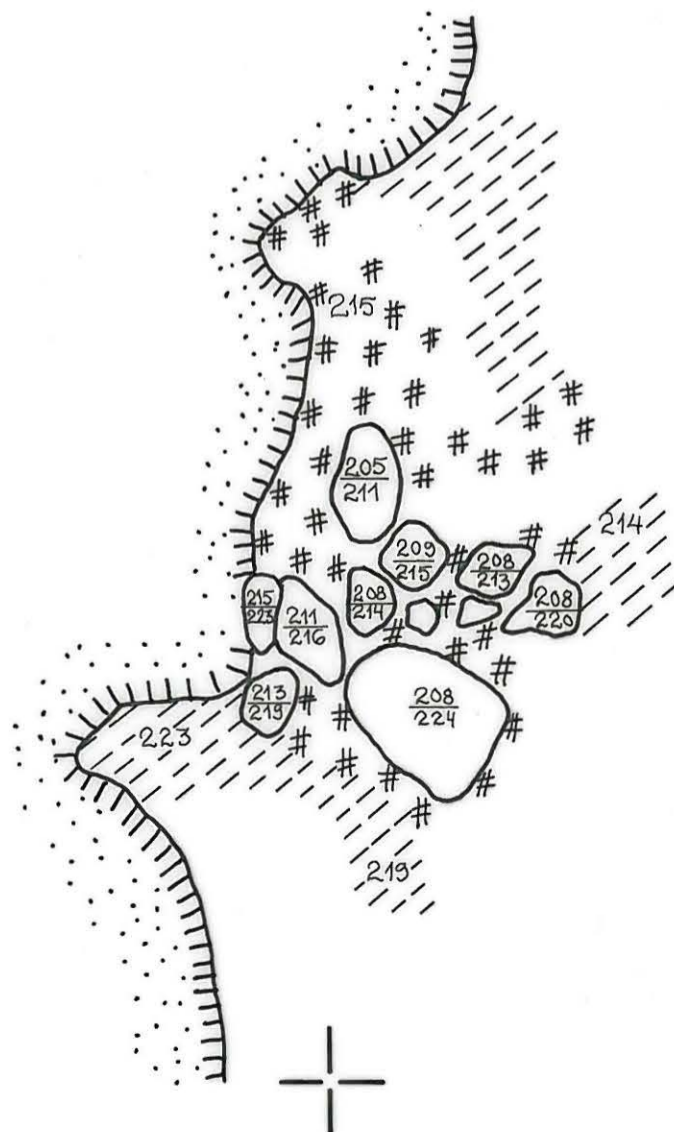
Leena Ruonavaara
liesi ruudussa 552 / 30-32
taso 5
mk 1:10
kp 334 on 21,16m mpy
piirt. L. Hiltula

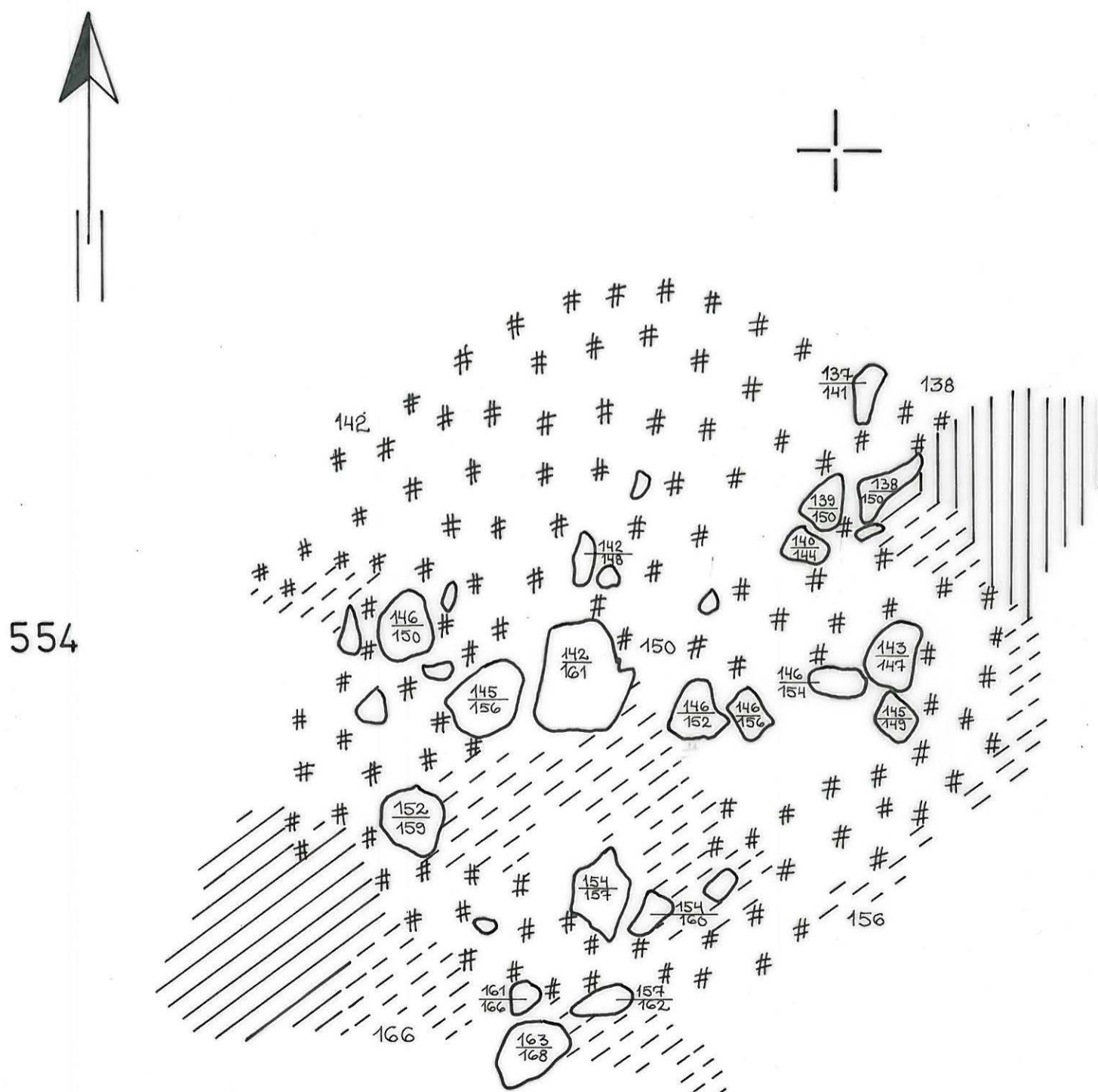
likamaa
hiili, noki
puhdas hiekka
kivi
sorakuopan
reuna

552

PORVOON MLK MUNKBY
 BÖLE 1975
 Leena Ruonavaara
 liesi ruudussa 554 / 32 - 34
 taso 4
 mk 1:10
 kp 334 on 21,16 m mpy
 piirt. L. Hiltula

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara
liesi ruudussa 554/32-34

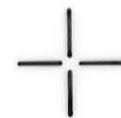
taso 5

mk 1:10

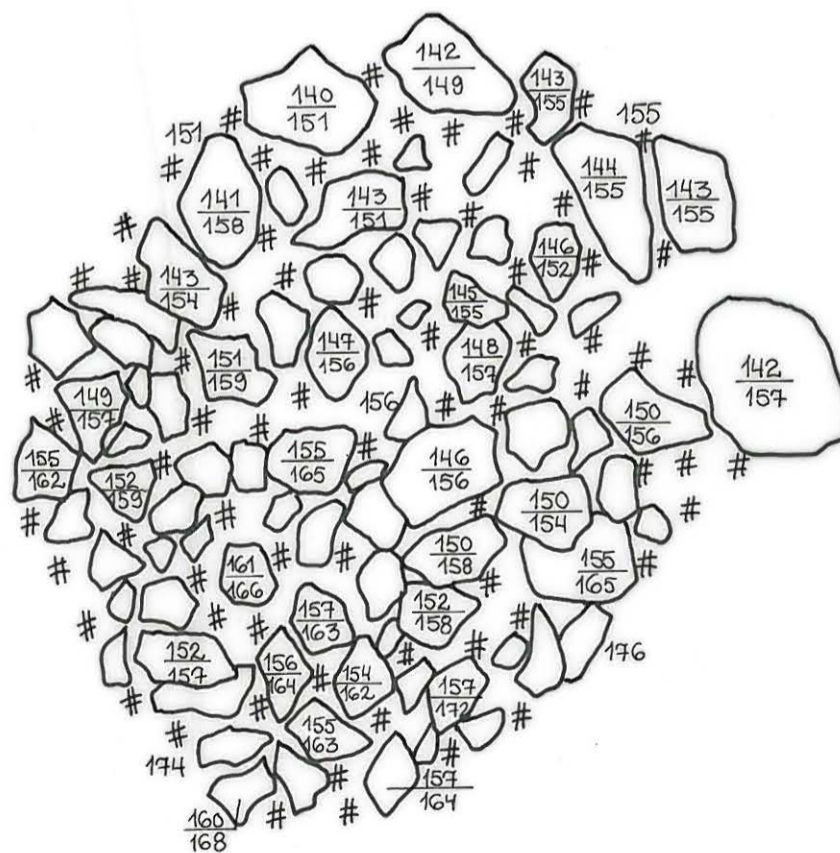
kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Ruonavaara

- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

554

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 554-556 / 38

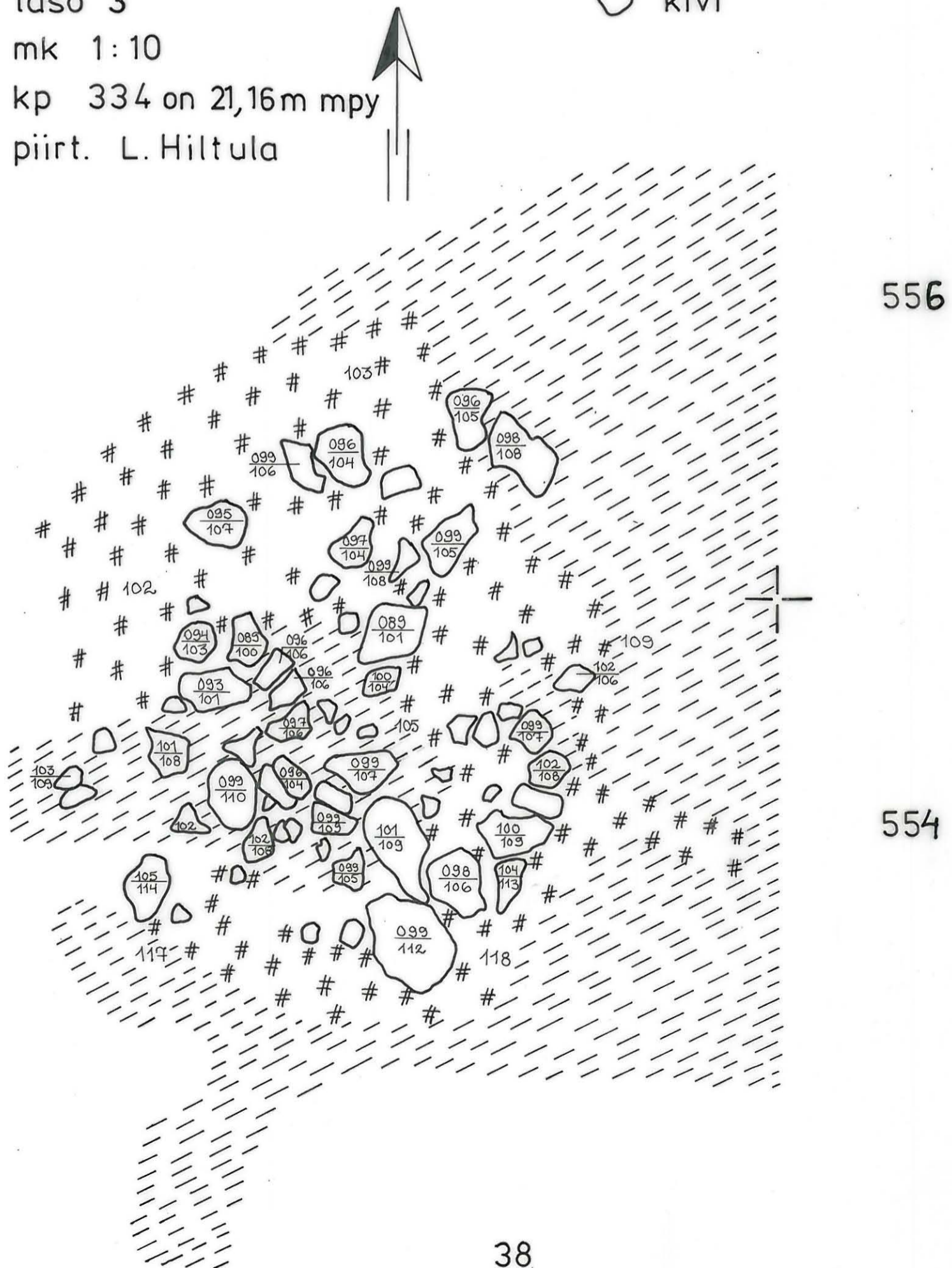
taso 3

mk 1:10

kp 334 on 21,16m mpy

piirt. L. Hiltula

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 554 - 556 / 38

taso 4

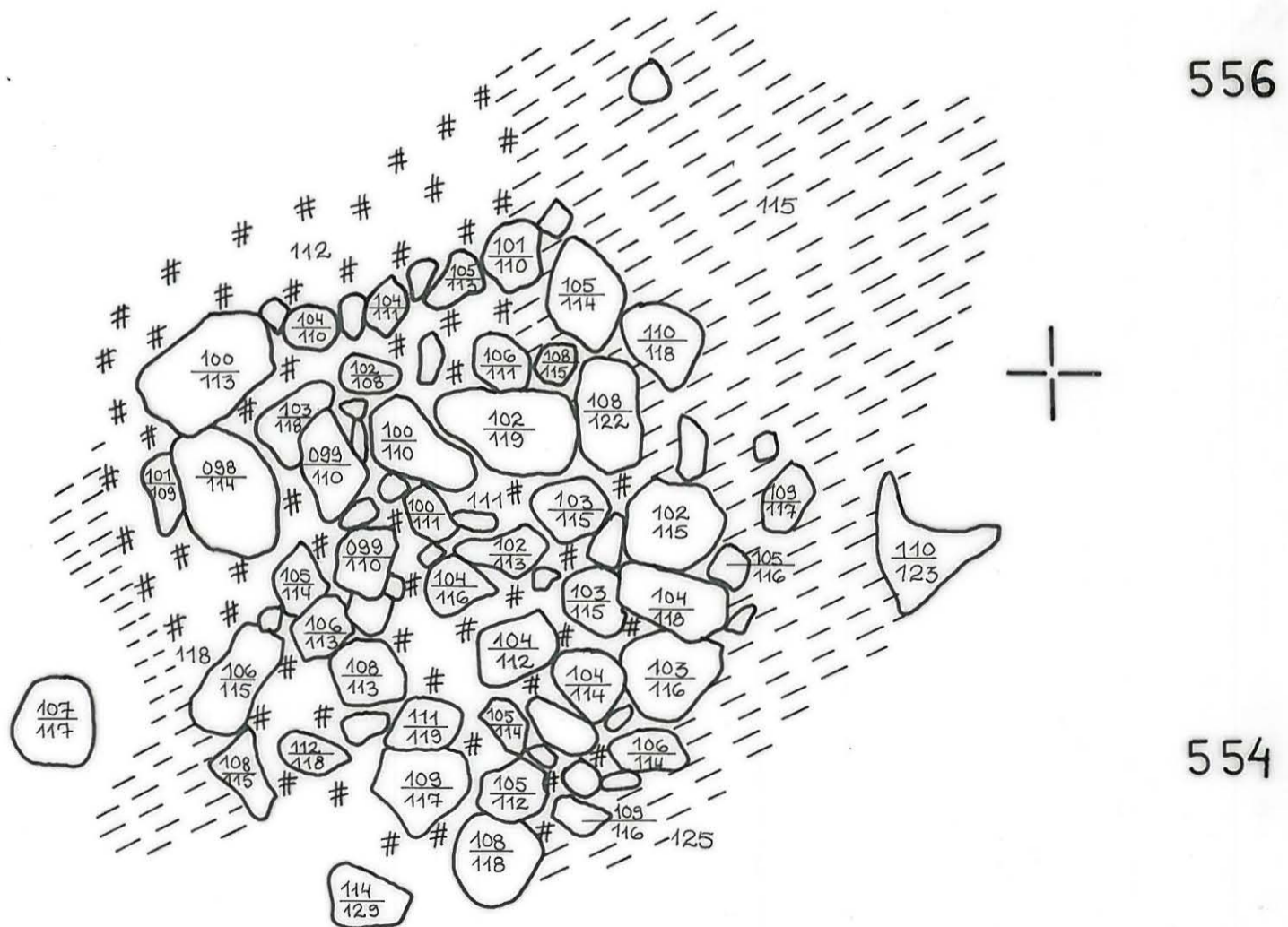
mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

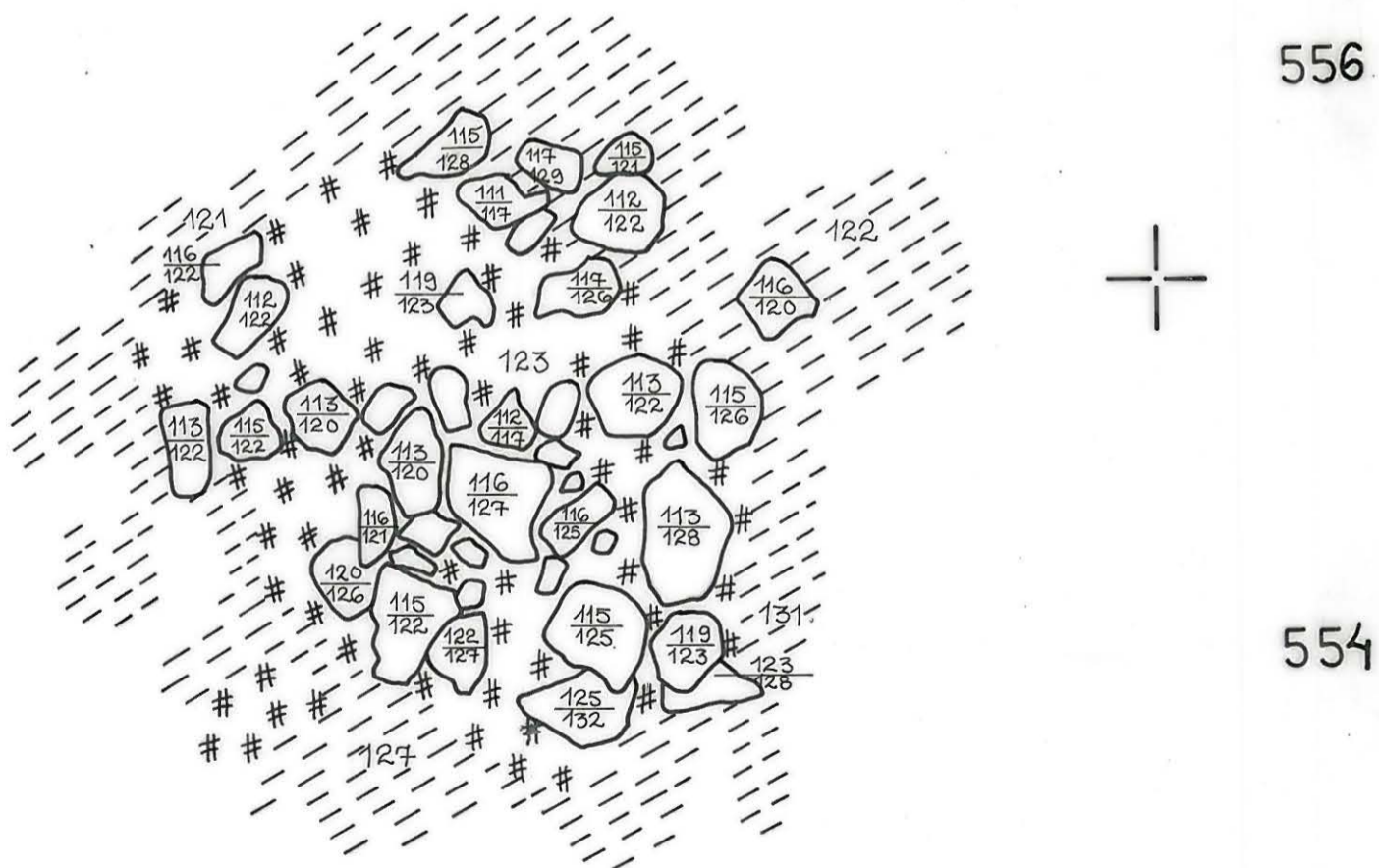
sivu 72

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975
Leena Ruonavaara
liesi ruudussa 554-556 / 38
taso 5
mk 1:10
kp 334 on 21,16 m mpy
piirt. L. Hiltula

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 554-556 / 38

taso 6

mk 1:10

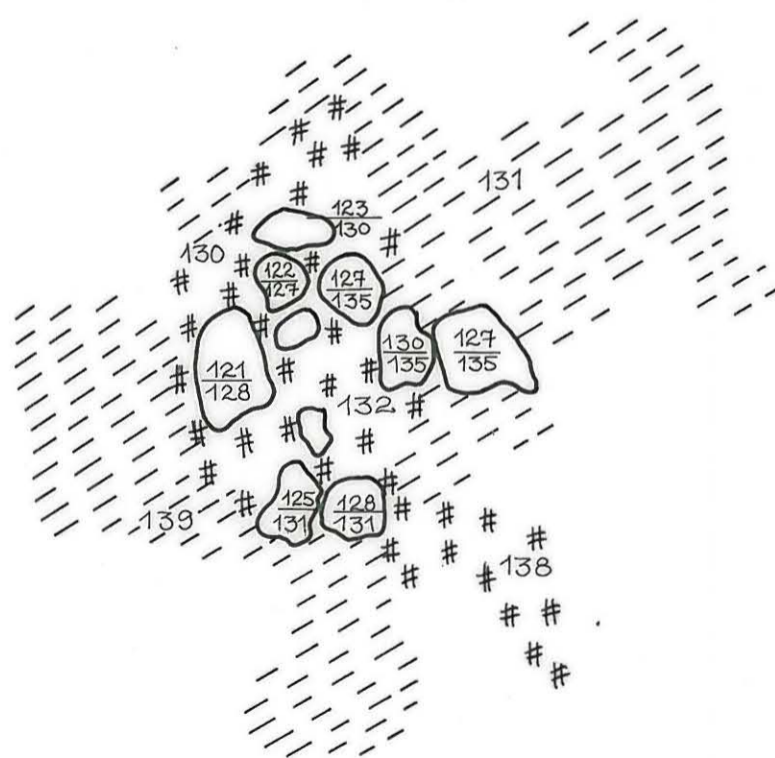
kp 334 on 21,16m mpy

piirt. L. Ruonavaara

- likamaa
- hiili , noki
- puhdas hiekka
- kivi

556

554

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 556 / 34

taso 4

mk 1:10

kp 334 on 21,16 mpy

piirt. L. Ruonavaara

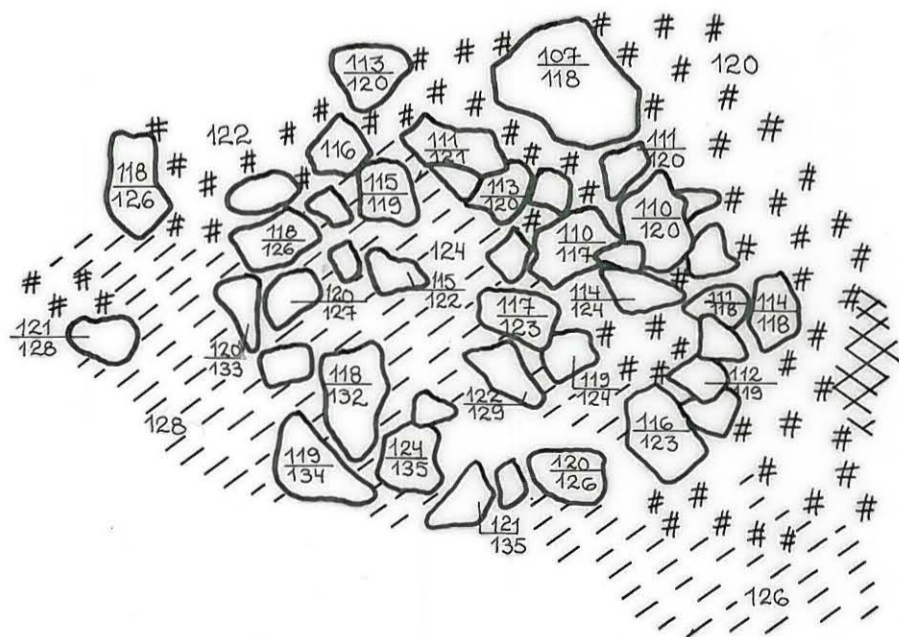

- likamaa
- hiili, noki
- pun. pal. maa
- puhdas hiekka
- kivi

34

556

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 556 / 34

taso 5

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

likamaa

hiili, noki

puhdas hiekka

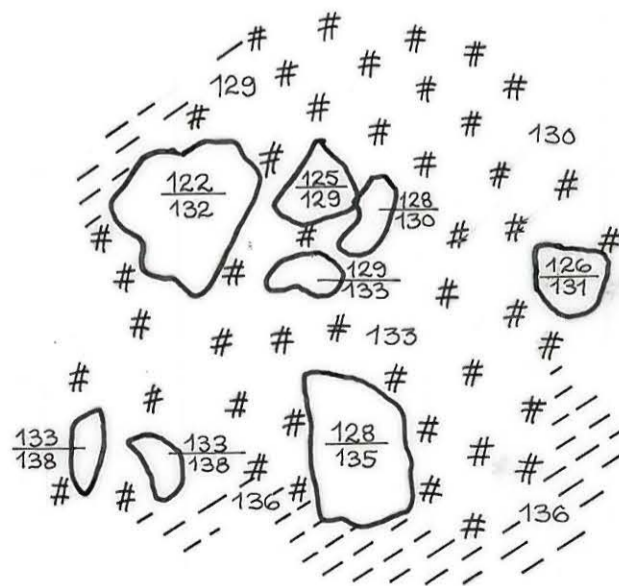

kivi

34

556

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 556 - 558 /

taso 1 38-40

mk 1:10

kp 182 on 21,16 m mpy

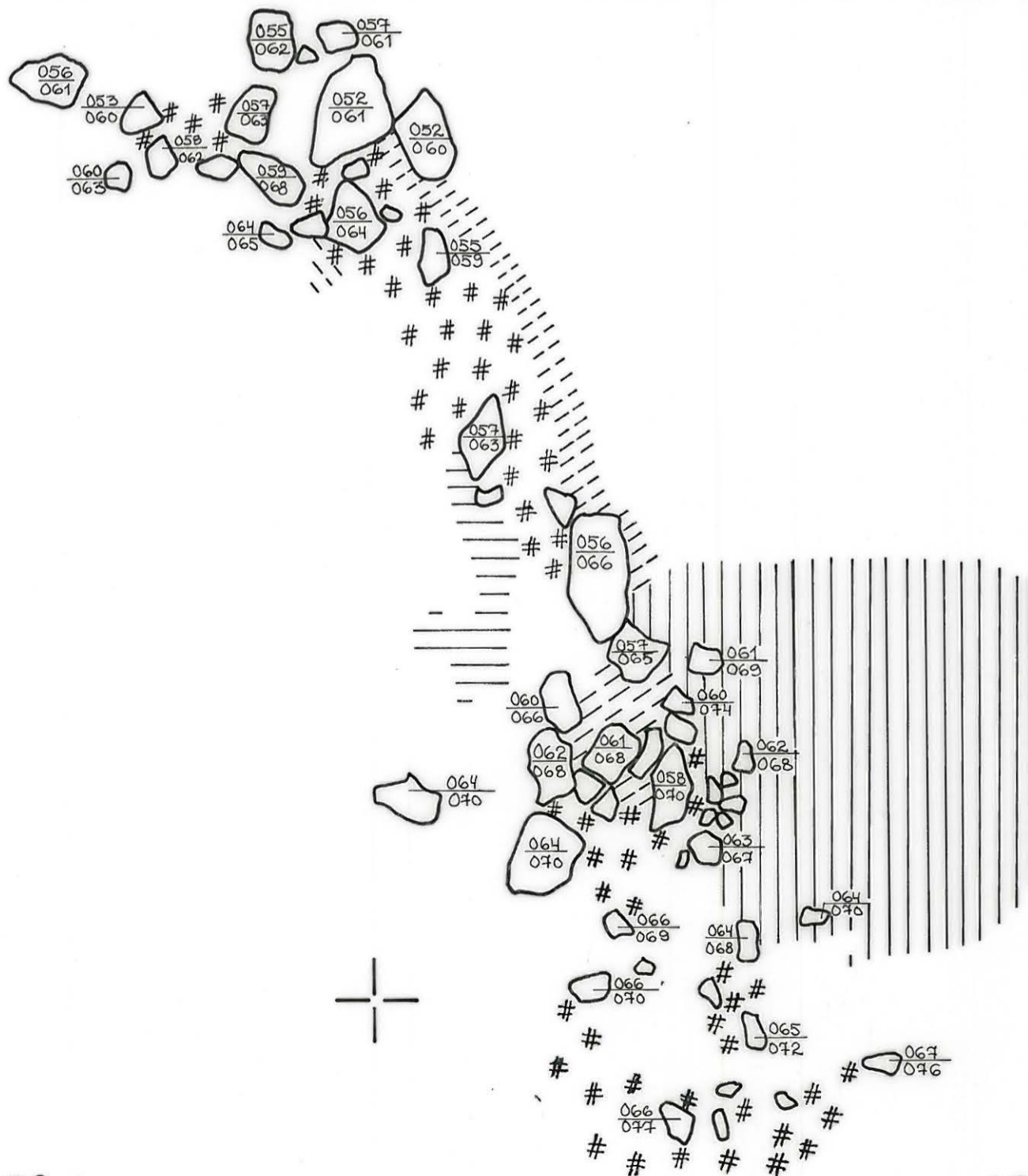
piirt. M-L. Laakso - Manninen

sivu 77

	likamaa
	hiili, noki
	huuhtoutunut maa
	savi
	puhdas hiekka
	turve tasossa
	kivi

profiili

558

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 556-558/40

taso 2

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso-Manninen

hiili, noki

puhdas hiekka

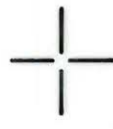
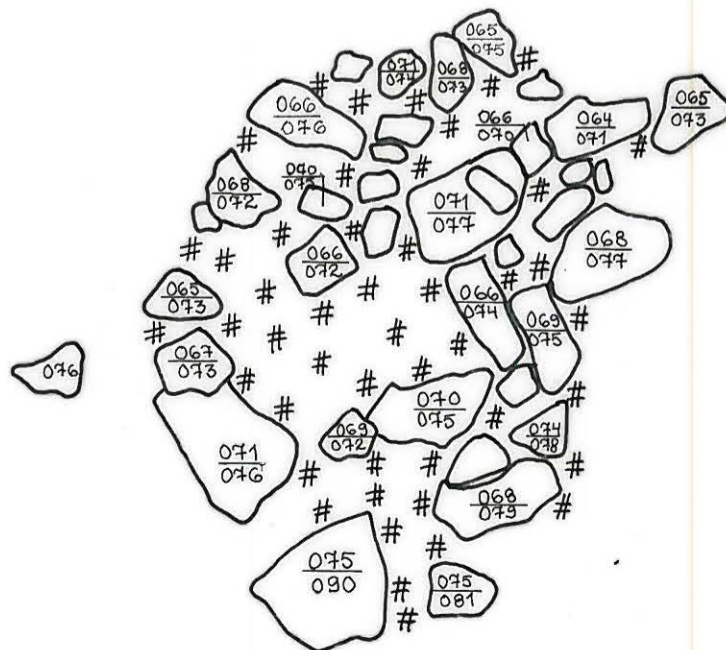

kivi

profiili

558

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liedet ruuduissa 560-562 / 34-36

taso 2

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso -
Manninen

likamaa

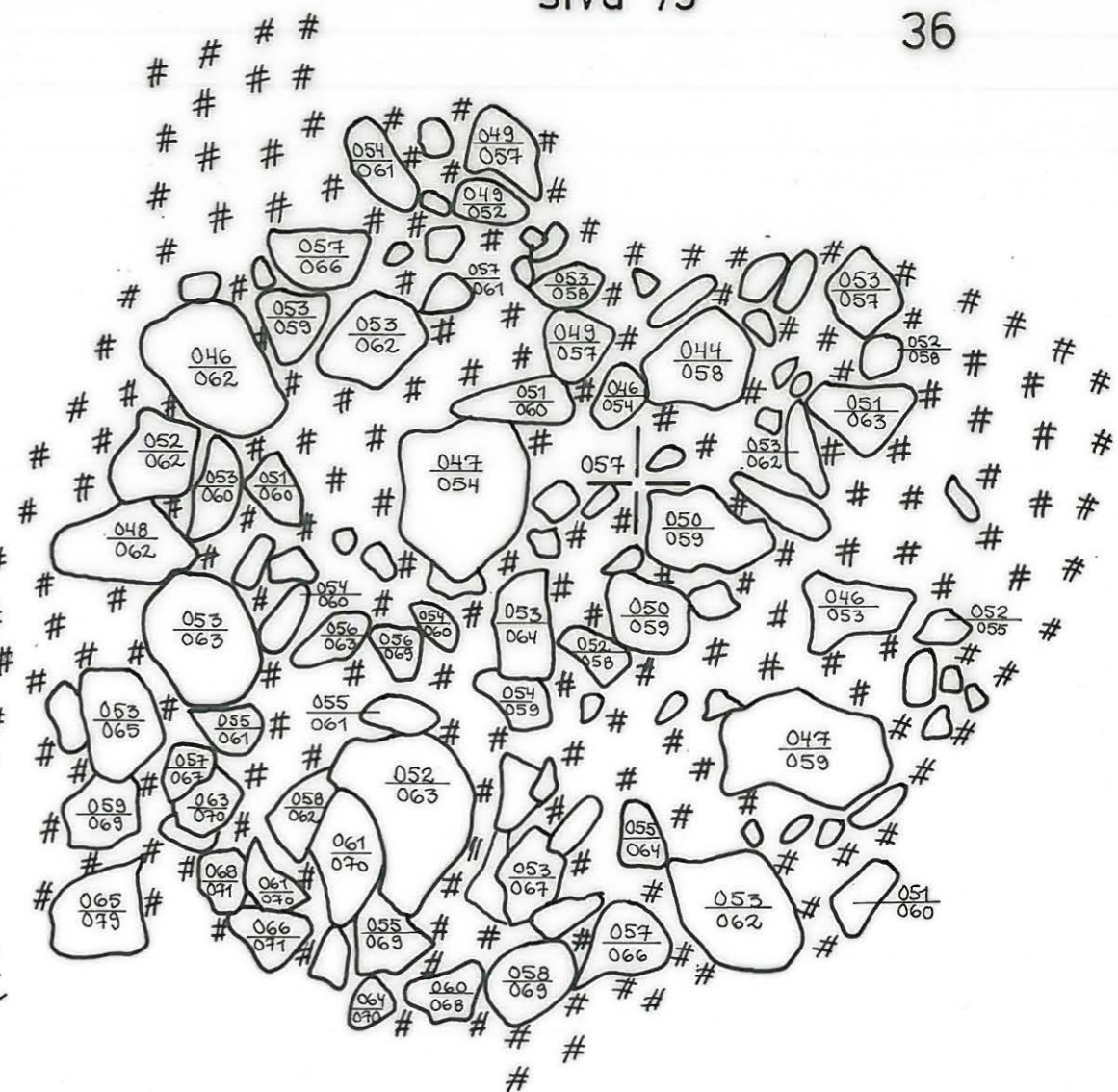
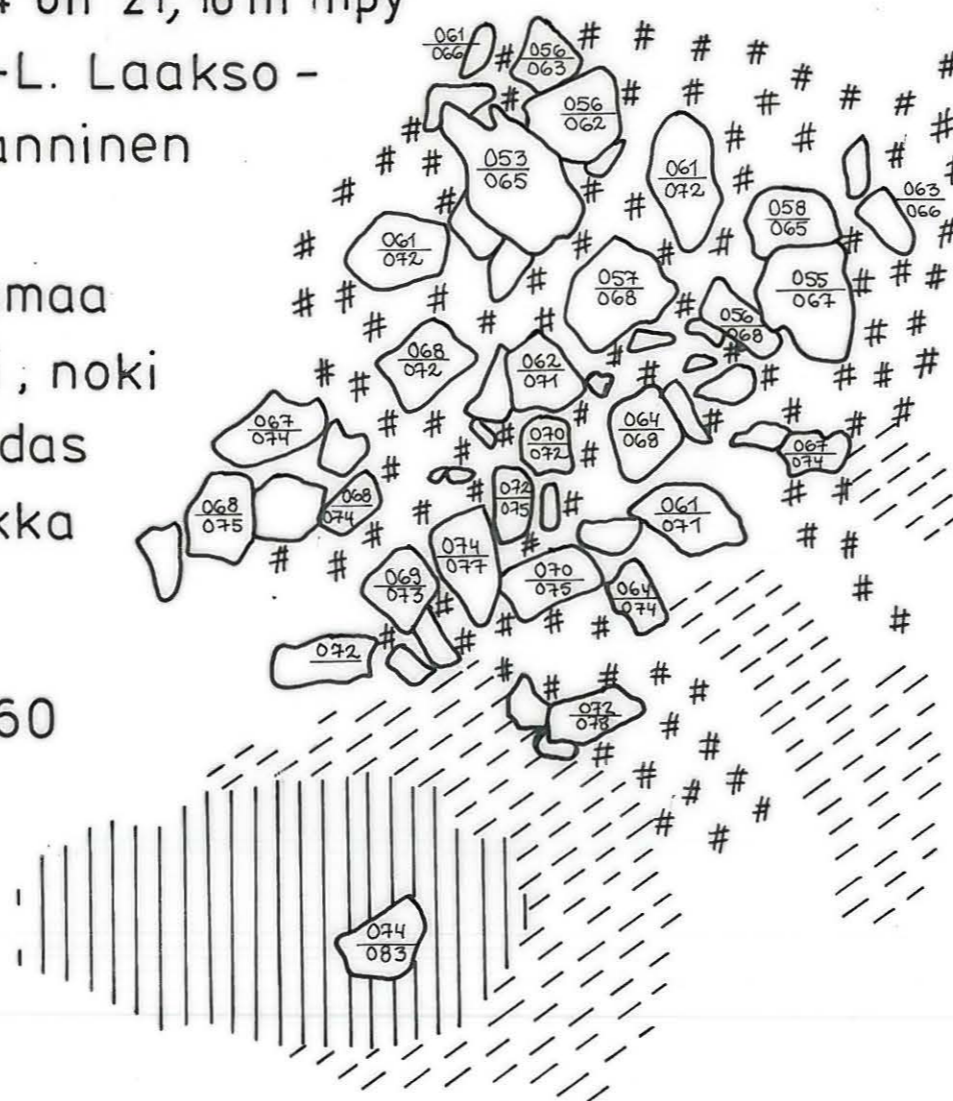
hiili, noki

puhdas

hiekka

560

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

562

liesi ruudussa 560 - 562 /

taso 5 34 - 36

mk 1:10

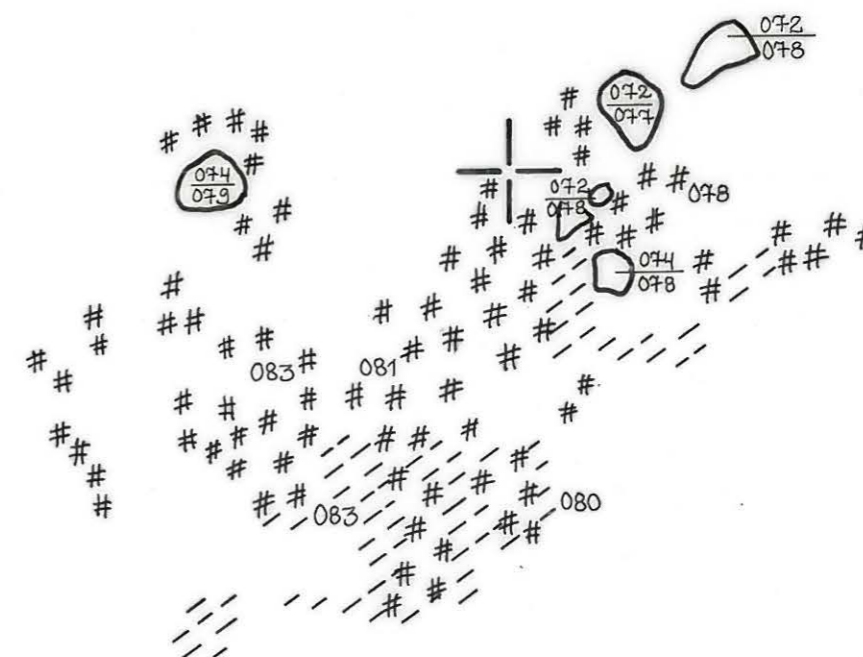
kp 334 on 21, 16 m mpy

piirt. L. Hiltula

- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

560

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 560 / 36-38

taso 2

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. M-L. Laakso - Manninen

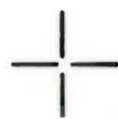
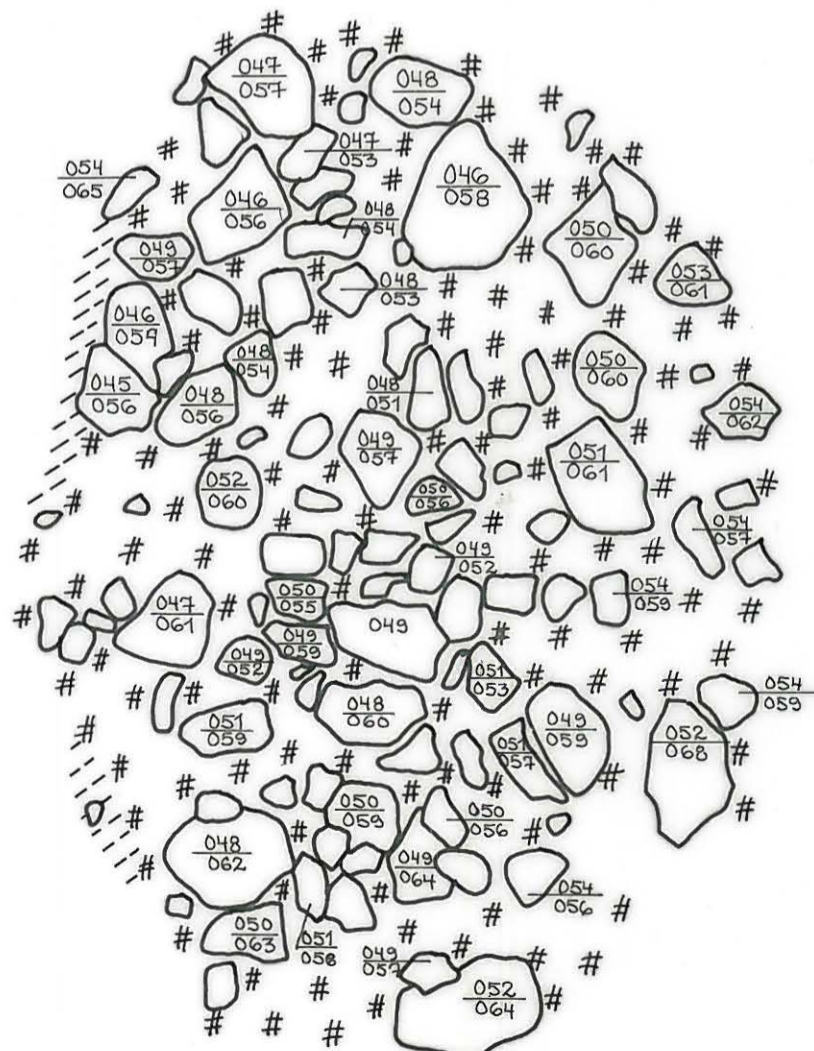
- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

36

38

560

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 560 / 36-38

taso 3

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

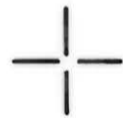
piirt. M-L. Laakso-Manninen

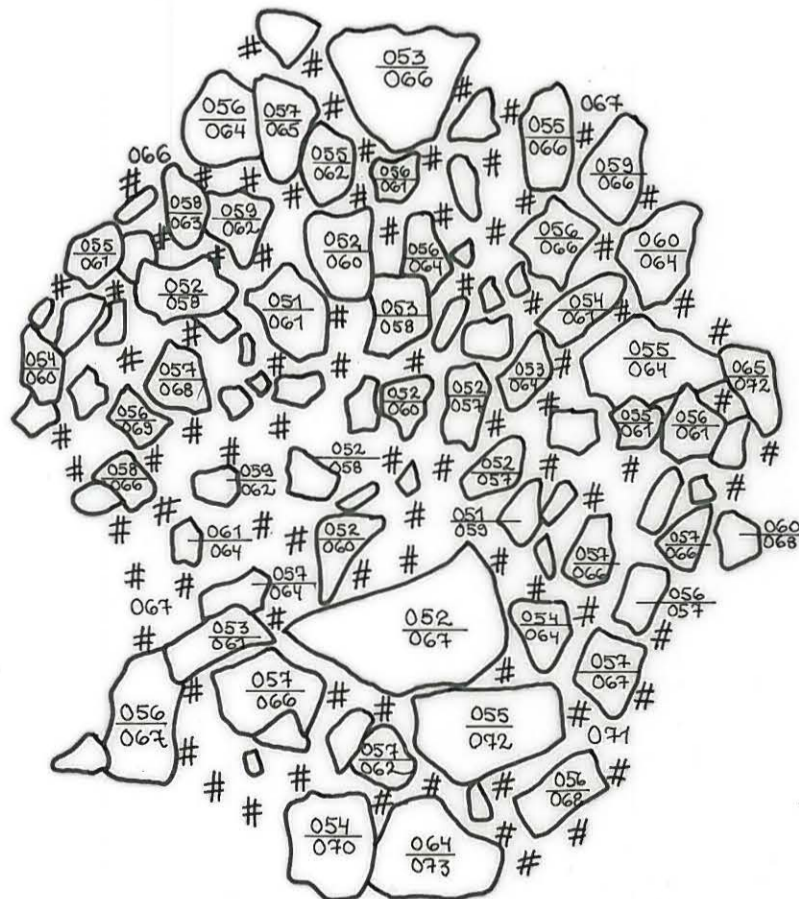
- kivi
- hiili, noki
- puhdas hiekka

36

38

560

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 560 / 36-38

taso 5

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

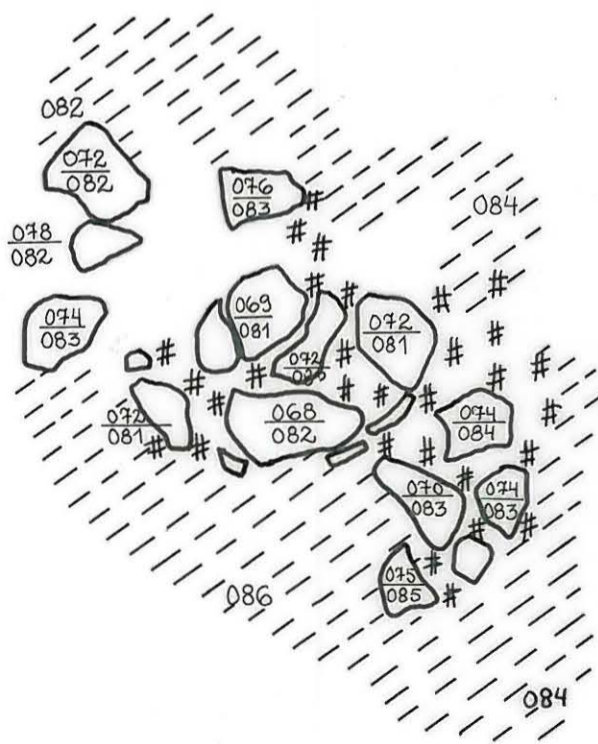
- likamaa
- hiili, noki
- puhdas hiekka
- kivi

36

38

560

PORVOON MLK MUNKBY

BÖLE 1975

Leena Ruonavaara

liesi ruudussa 560 / 38

taso 6

mk 1:10

kp 334 on 21,16 m mpy

piirt. L. Hiltula

hiili, noki

puhdas hiekka

kivi

36

38

560

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49879

f. 49880

f. 49881

1. Panoraama Bölen kivi- ja varhaismetallikautisesta asuinpaikasta ja osasta Bölen hiekkakuoppaa. Kaivausalue on nuolien välisellä kuoritulla alueella. Kuvat on otettu idästä.

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49823

2. Kiveys ruudussa 514/92-94 tasossa I. Kuva idästä

f. 49825

3. Liesi ruudussa 522/86 tasossa I. Kuva pohjoisesta

f. 49826

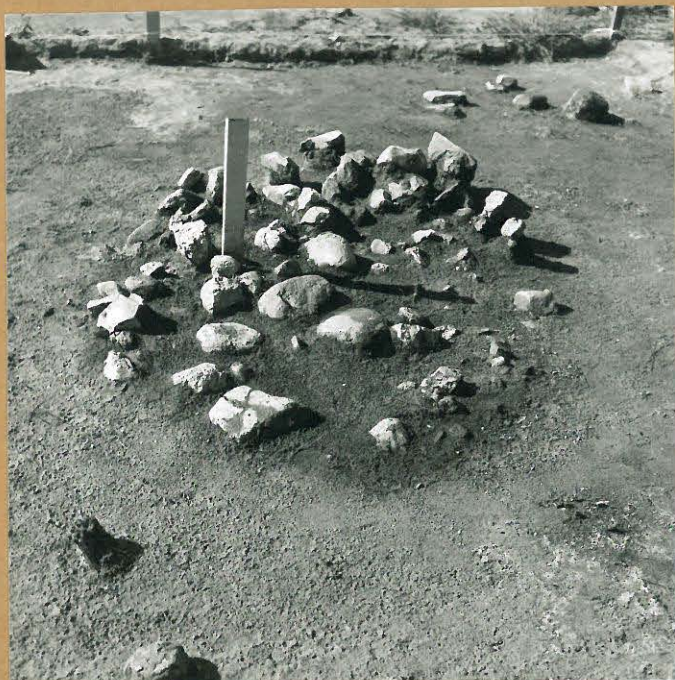
4. Liesi ruudussa 522/96 tasossa I. Kuva lännestä

f. 49827

5. Liesi ruudussa 524/86 tasossa I. Kuva etelästä

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

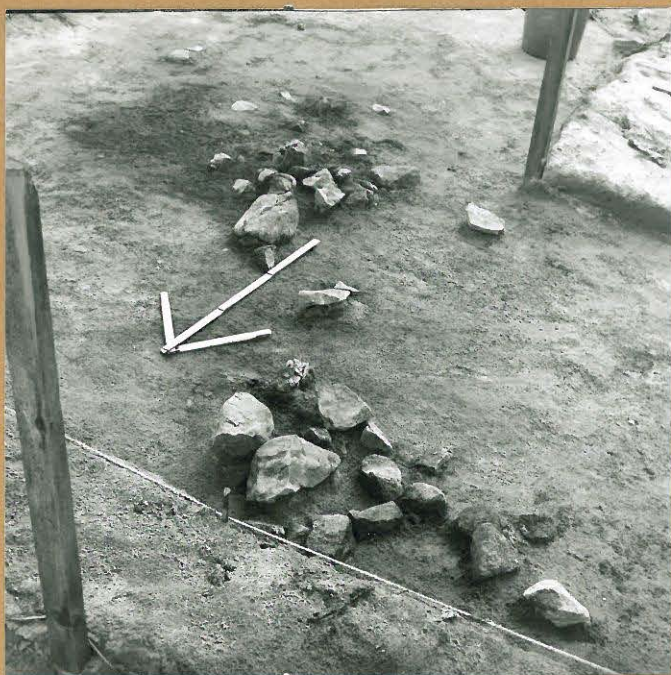
f. 49829

6. Liesi paalun 524/94 ympärillä tasossa I. Kuva pohjoisesta

f. 49830

7. Liesi ruudussa 526/82-84 tasossa I. Kuva pohjoisesta

f. 49833

8. Liesi ruudussa 558/38-40 tasossa I. Kuva koillisesta

f. 49844

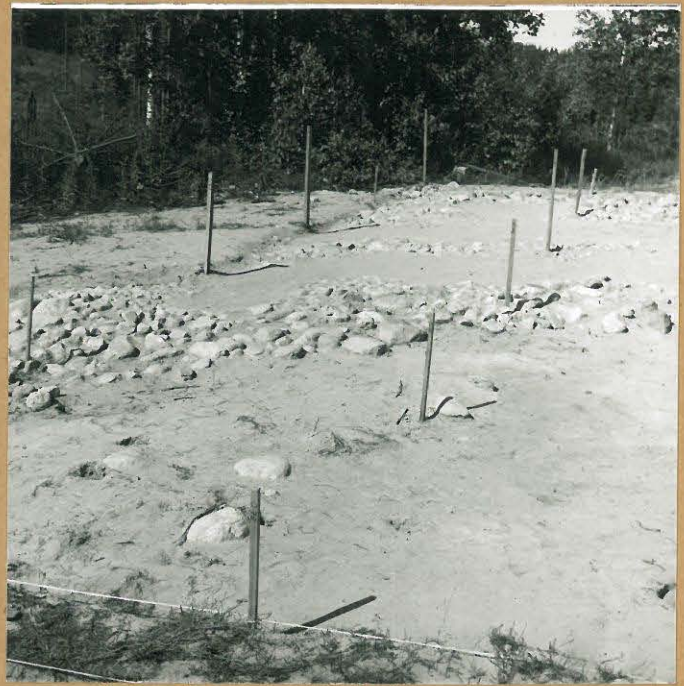
9. Liesi ruudussa 558/40 tasossa II. Kuva idästä

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49831

10. Kiveys ruudussa 546/42 tasossa I. Kuva kaakosta

f. 49835

11. Tien pohjalkiveystä kiviä kaivauksen alueen itäpuoleliskon länsipäässä tasossa I. Kuva koillisesta

f. 49836

12. Liesi ruudussa 526/94 tasossa I. Kuva idästä

f. 49837

13. Liesikiveyksen jäänteitä ruudussa 538/42-44 tasossa I. Kuva idästä

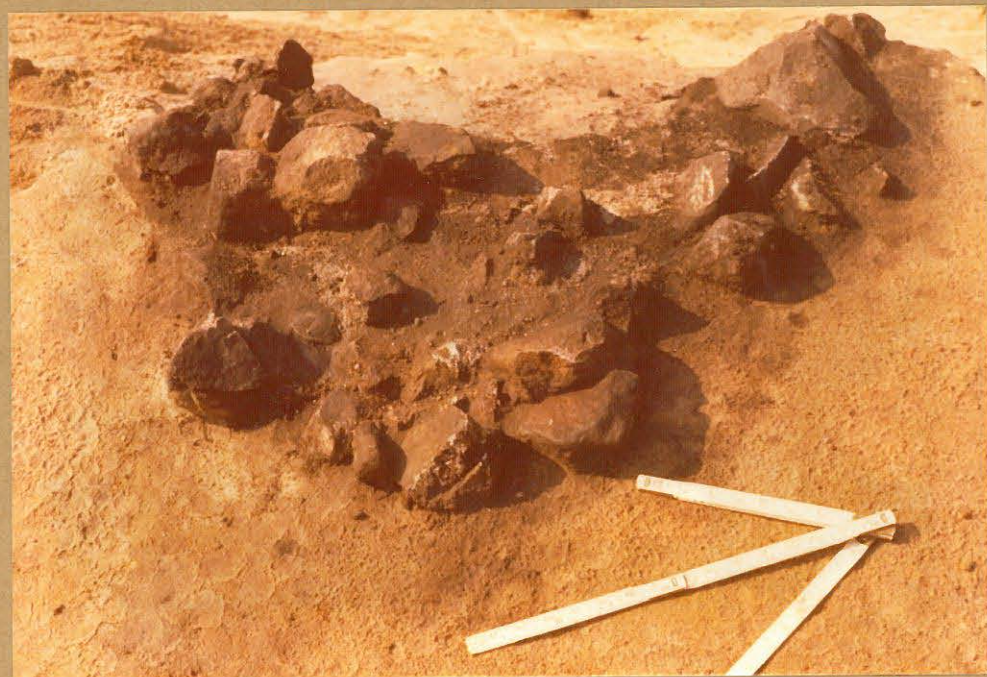
valok. Erkki Laronsalo
Leena Ruonavaara 1975

f. 49863

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE

14. Liesi ruudussa 552/30-32, tasossa III.
kuva idästä

f. 49869

15. Liesi ruudussa 552/30-32 tasossa IV.
kuva idästä

f. 49838

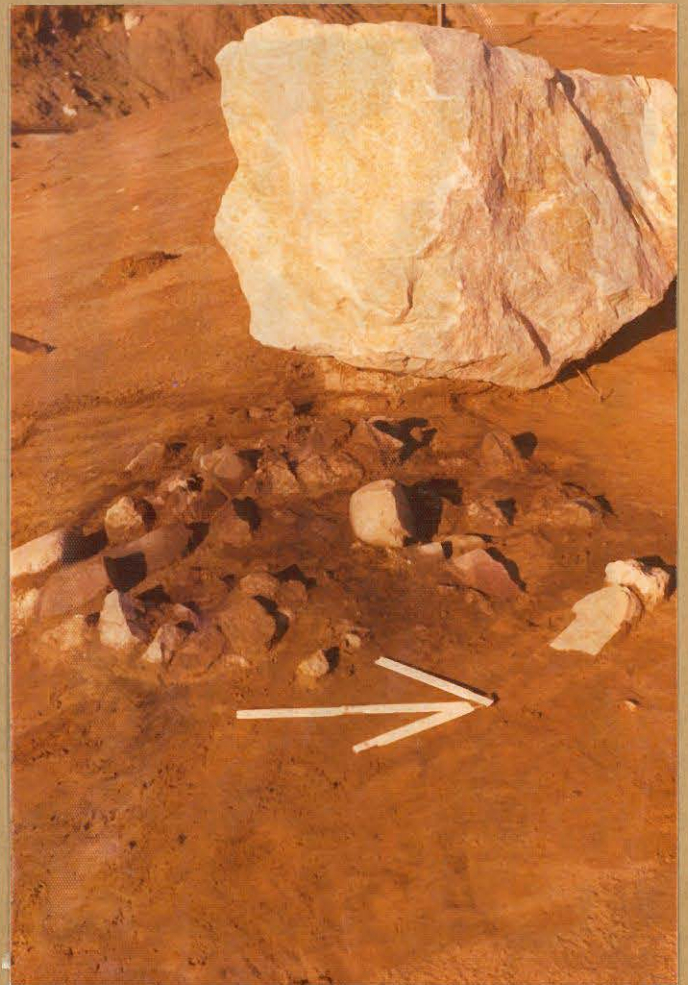
16. Liesi ruudussa 552/30-32,
tasossa V. Kuva etelästä

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49841

17. Liesi ruudussa 554/32-34
tasossa IV. Kuva kaakosta

f. 49865

18. Liesi ruudussa 554-556/38
tasossa III. Kuva idästä

f. 49870

19.
Liesi ruudussa
554-556/38 tasos-
sa IV. Kuva kaa-
kosta

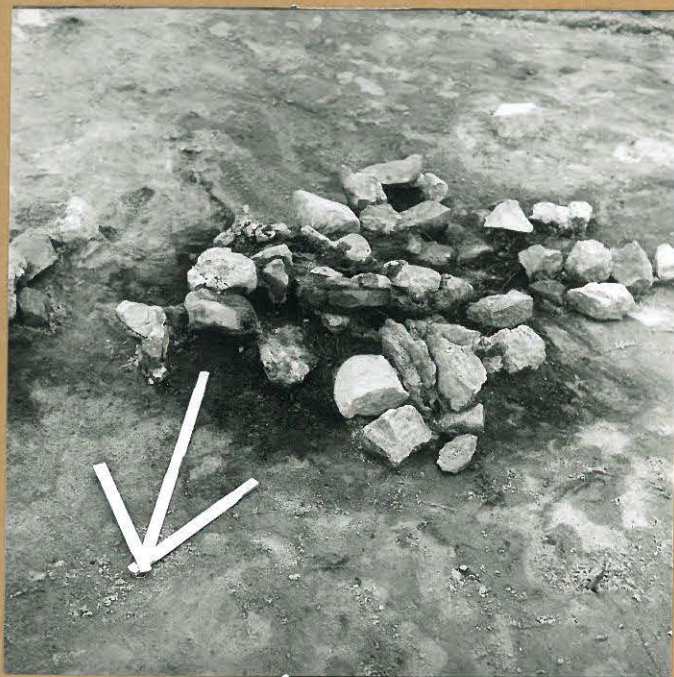

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49843

20. Liesi ruudussa 556/34 tasossa IV. Kuva idästä

f. 49846

21. Liesi ruudussa 560/34 tasossa II. Kuva pohjoisesta

f. 49847

22. Liesi ruudussa 560/34 tasossa III. Kuva koillisesta

f. 49854

23. Liedet ruuduissa 560/34-36 tasossa II. Kuva etelälounaasta

PORVOON MLK MUNKBY
BÖLE

f. 49849

24.
Liesi ruudussa 560/34-36 ta-
sossa II. Kuva pohjoisesta

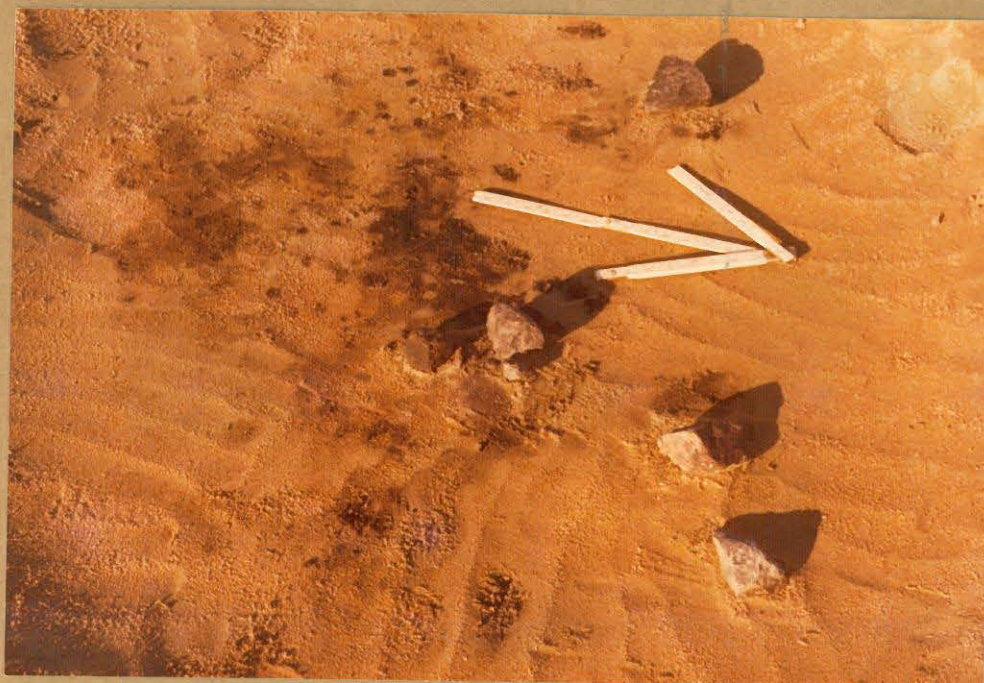
f. 49852

26. Liesi ruudussa 560/34-36 ta-
sossa IV. Kuva idästä.

f. 49850

25.
Liesi ruudussa 560/34-36
tasossa III. Kuva koillisesta

f. 49877

27.
Liesi ruudussa
560/34-36 tasossa
V. Kuva idästä.

PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

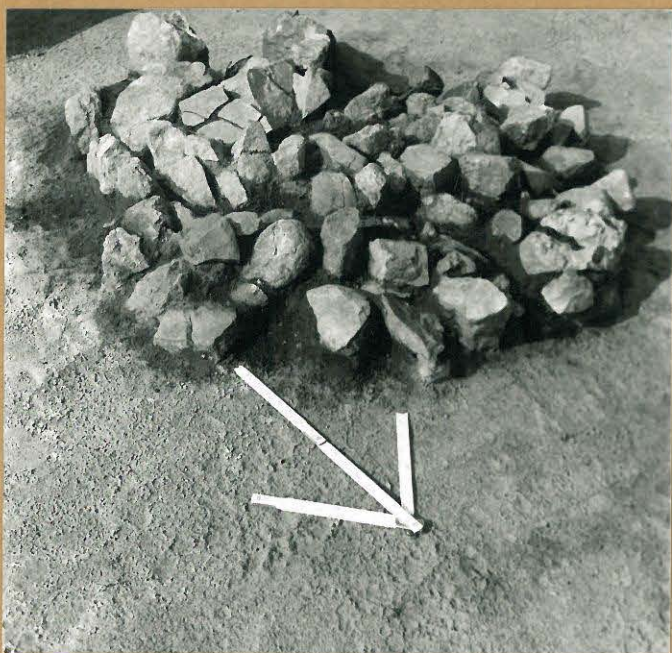
f. 49834

28. Liesi ruudussa 560/38 tasossa I. Kuva etelästä

f. 49855

29. Liesi ruuduissa 560/36-38 tasossa II. Kuva etelästä

f. 49857

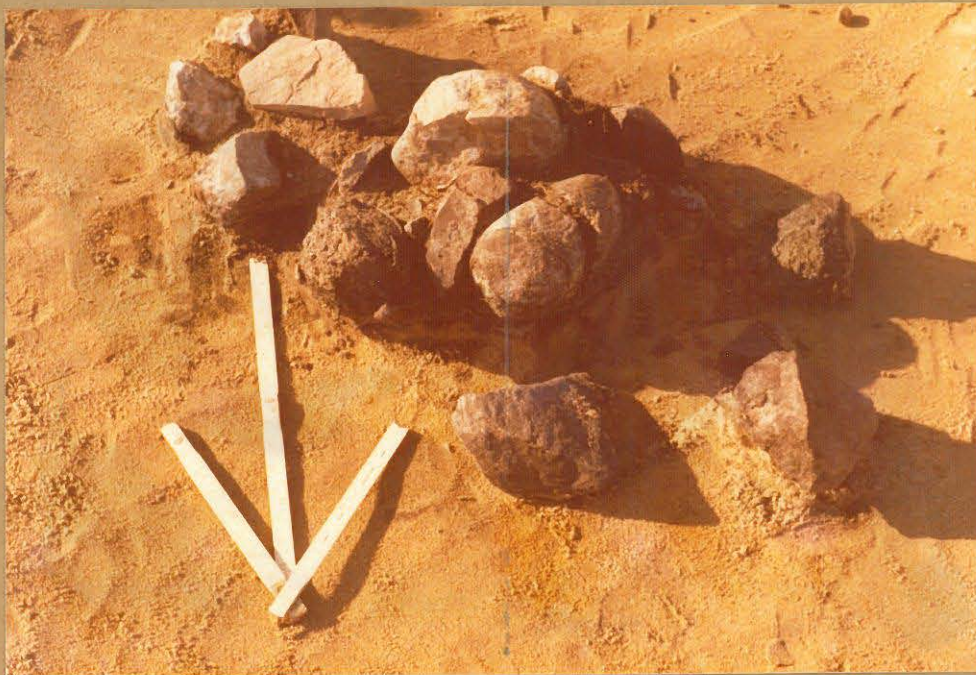
30. Liesi ruuduissa 560/36-38 tasossa III. Kuva koillisesta

f. 49859

31. Liesi ruuduissa 560/36-38 tasossa IV. Kuva koillisesta

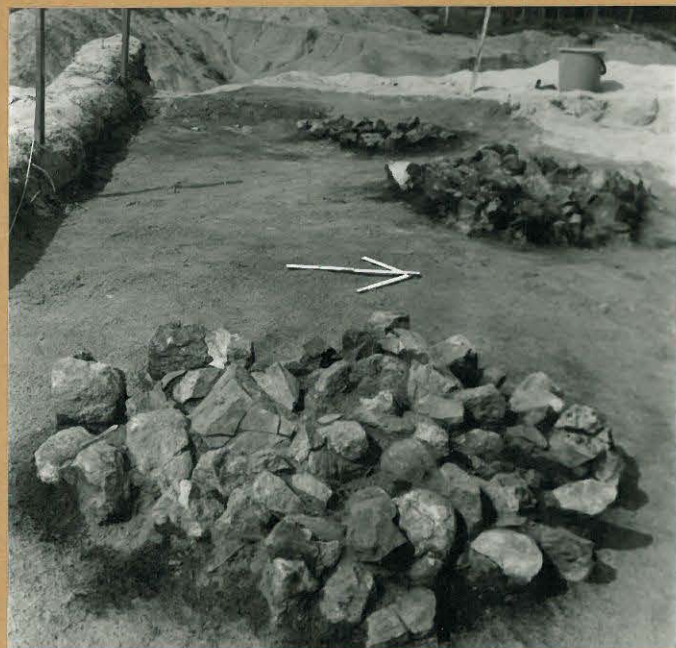
PORVOON MLK MUNKBY BÖLE

f. 49870 32. Liesi ruuduiissa 560/36-38, ta-
sossa V. Kuva pohjoisesta

f. 49861
33. Liedet ruuduiissa 560/34-38
tasossa II. Kuva idästä

f. 49862
34. Liedet ruuduiissa 560/34-38
tasossa III. Kuva idästä